



Instans: Tekniska nämnden
Tid: Torsdag den 2 februari 2016, kl. 13:00
Plats: Sämsjön (B-salen), kommunhuset

Behandling av ärenden enligt bifogad föredragningslista.

Samtliga ärenden har beretts av tekniska nämndens presidium. I samtliga ärenden föreslår tekniska nämndens presidium att tekniska nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsunderlaget Cykelstrategi som finns under ärende nr 2 är gemensamt för ärendena nr 2-4.

För ärende nr 12 finns ytterligare beslutsunderlag på kommunens hemsida:
<http://www.herrljunga.se/invanare/boochbygga/samhallsplanering/planprogram.4.5e7ad9e81586da9e986b809.html>

Gemensamt beslutsunderlag för ärendena nr 15 och 16 finns under ärende nr 15.

Börje Aronsson
Ordförande

Johanna Laine
Sekreterare



<i>Ca kl.</i>	<i>Nr</i>	<i>Ärende</i>	<i>DNR</i>	<i>Föredragande/ Kommentar</i>
13.00		Sammanträdet öppnande		Ordförande
		Upprop		Nämndsekreterare
		Val av justerare och tid för justering		Ordförande
		Anmälan övriga ärenden		Ordförande
<i>Informationsärenden</i>				
13.10	1	Förvaltningschefen informerar	-	Förvaltningschef
<i>Beslutsärenden</i>				
13.20	2	Svar på motion – Cykelväg Fåglavik	TK 330/2016	Förvaltningschef
13.30	3	Svar på motion – Cykelväg Hudene	TK 331/2016	Förvaltningschef
13.40	4	Svar på motion – Cykelväg Annelund-Od	TK 332/2016	Förvaltningschef
13.50	5	Svar på motion –Parkbänkar	TK 329/2016	Förvaltningschef
14.00	6	Svar på medborgarförslag –Utegym i Annelund	TK 34/2016	Förvaltningschef
14.10	7	Svar på motion –Utegym i Stadsparken	TK 176/2015	Förvaltningschef
14.20	8	Svar på medborgarförslag – Upprustning av rastplatsen i Orraholmen	TK 132/2015	Förvaltningschef
14.30		<i>Paus</i>		
14.50	9	Svar på medborgarförslag – Kolonilotter	TK 53/2015	Förvaltningschef
15.00	10	Svar på medborgarförslag –Parker och planteringar	TK 131/2015	Förvaltningschef



15.10	11	Svar på medborgarförslag – Juldekorationer vid Mörlanda och Stationsvägen i Ljung	TK 33/2016	Förvaltningschef
15.20	12	Remiss – Planprogram i centrala Herrljunga	TK 341/2016	Ordförande
15.30	13	Ansökan om utbyggnad av bowlinghallen i Mörlanda	TK 348/2016	Ordförande
15.40	14	Hastighetsbegränsning på Horsbyvägen	TK 16/2017	Ordförande
15.50	15	Ventilation på Altorpskolan	TK 19/2017	Ordförande
16.00	16	Ventilation på Eggvena skola	TK 20/2017	Ordförande
16.10	17	Fråga till Bildningsnämnden – planering av investeringar i Od skola	TK 21/2017	Ordförande
16.20	18	Ombudgetering av investeringar 2016-2017	TK 22/2017	Förvaltningschef
16.30	19	Reinvesteringar för fastighet	TK 23/2017	Förvaltningschef
16.40	20	Förväntad budgetavvikelse gällande projekt Molla skola	TK 184/2015	Förvaltningschef

Meddelandeförteckning

1	FSG-protokoll	-	Handlingarna presenteras på sammanträdet
2	Revisorernas rapport	Postlista TK 2/2017	

Delegeringsbeslut

Anmälan av delegeringsbeslut under perioden 2016-12-02 – 2017-02-02	-	Handlingarna presenteras på sammanträdet
--	---	--



Svar på motion om cykelväg Herrljunga-Fåglavik

Sammanfattning

Motion har inkommit 2015-11-09 från Christina Abrahamsson (M). Motionen föreslår att:

”En cykelväg från Herrljunga till Fåglavik byggs utefter den redan befintliga väg/stig som går utmed Västra stambanan från Herrljunga till Fåglavik. I förlängningen går cykelvägen att bygga vidare till Källeryd. Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden budgeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR.”

Kommunstyrelsen har i mars 2016 antagit en cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt. Beslutet innehåller de prioriteringar av utbyggnad gällande cykelvägar som kommunen vill göra, fördelat på kort-, längre- och lång sikt.

Cykelväg mellan Herrljunga och Fåglavik finns med bland de prioriterade utbyggnadsobjekten, men inte med den sträckning som motionen föreslår. Istället föreslås en sträckning längs väg 2516 (Vedumsvägen) till y-korsningen mot Olofstorp och sedan längs befintlig skogsväg till Fåglavik. Totalt blir sträckningen 7 km och kostnadsberäknas till 15,3 mnkr. Cykelväg från Fåglavik till Källeryd finns inte med bland de prioriterade utbyggnadsobjekten.

Det finns möjlighet att komplettera befintliga skogsvägar för att förbättra kommunikationerna med cykel sommartid mellan Herrljunga och Fåglavik.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Motion ”Cykelväg Herrljunga-Fåglavik”

Cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt 2017-2019

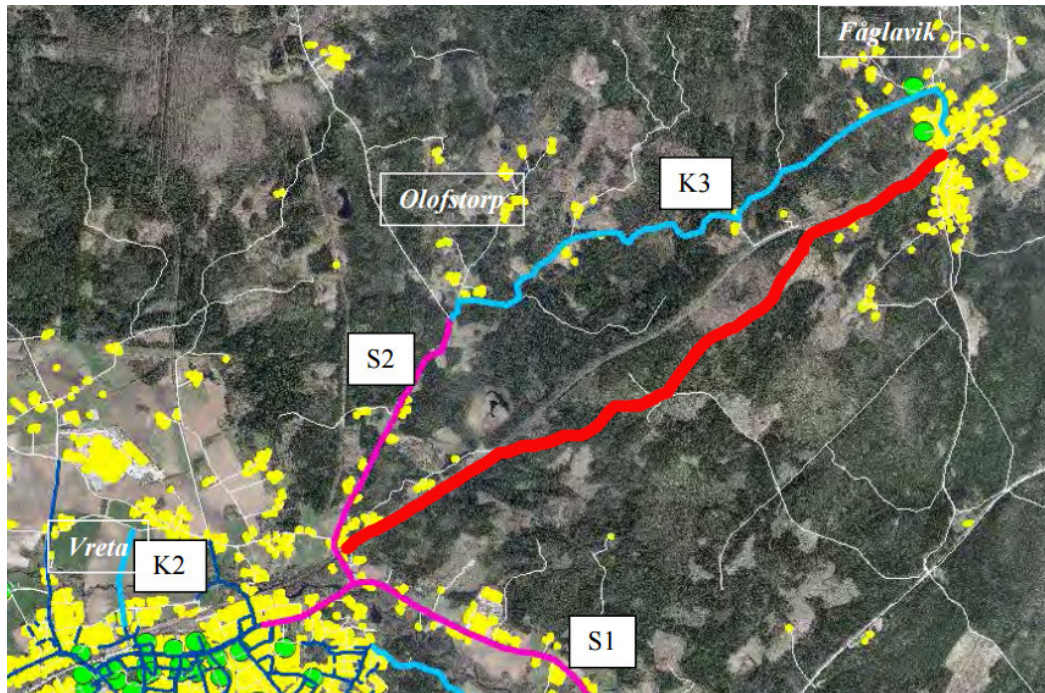
Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås avslå motionen.

Alfred Dubow

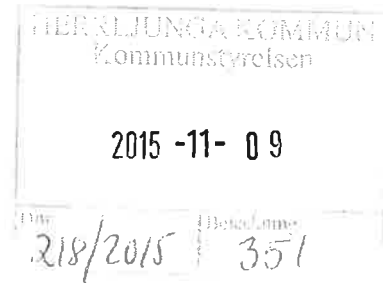
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen



Kartbild: röd = av motionen föreslagen sträckning
S2+K2 = föreslagen sträckning enligt antagen cykelstrategi

Herrljunga 20151109



Motion

Cykelväg Herrljunga-Fåglavik.

Idag används cykeln igen som ett bra transportmedel för cykelpendling mellan olika platser och orter.

Problemet som vi har är att vi har hårt trafikerade väg mellan Fåglavik och Herrljunga vilket gör att bilen väljs oftare som alternativ före cykeln .

Vi i Herrljunga behöver främja våra invånare utifrån en trafiksäker och miljövänlig kommun till att cykelpendla men då behövs också bättre cykelvägar.

Därför föreslås i denna motion:

Att:

EN cykelväg från Herrljunga till Fåglavik byggs utefter den redan befintliga väg/stig som går utmed Västra stambanan från Herrljunga till Fåglavik.

I förlängningen går cykelvägen eventuellt att bygga vidare till Källeryd.

Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden bugeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR

Nya Moderaterna ,Kristdemokraterna,Kommunens Väl,Centerpartiet.

Genom Christina Abrahamsson

DIARIENUMMER:	KS 65/2016 440
FASTSTÄLLD:	2016-03-21
VERSION:	1
SENAS T REVIDERAD:	--
GILTIG TILL:	2019-12-31
DOKUMENTANSVAR:	Planerings- sekreterare

Plan

Cykelstrategi med prioritering av utbyggnads- objekt 2017-2019, Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar om den övergripande inriktningen för utvecklingen av infrastrukturen inom kommunen genom sitt strategiska funktionsansvar för översiktlig planering. Inriktningen är ett underlag för tekniska nämndens ansökningar om statlig medfinansiering av nya infrastruktur-anläggningar inom ramen för den regionala infrastrukturplanen. Årligen ges möjlighet att ansöka om medel enligt särskilda kriterier. Denna plan redovisar hur prioritering för cykelsatsningar ska göras på kort sikt samt vilka övriga åtgärder som bör vidtas gällande hållbart resande.

Begreppet *cykelväg* används i dokumentet om alla varianter av gång- och cykelvägar.



HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Inledning.....	1
Sammanfattning av beslut	1
Strategier för ökad cykling i Herrljunga kommun.....	2
Prioritering rekommenderade utbyggnadsobjekt 2017-2019	3
Prioritering steg 1- och 2-åtgärder.....	6
Kommunala investeringsmedel i budget 2017-2019	7
Bakgrund	7

Inledning

Hela vårt samhälle behöver göra en omställning till att bli långsiktigt hållbart och en av nyckelfaktorerna i denna omställning handlar om transporter. Infrastrukturen manifesterar enorma investeringar och är svår att tvärt ändra på i efterhand. Som tur är så finns det fler komponenter som påverkar våra val av transportsätt, nämligen:

- [\(Infrastruktur\)](#) [Regler](#) [Utbud](#) [Information](#)

Successiva ändringar och tillskott i infrastrukturen är nödvändiga att göra och för dessa investeringar har en prioritering gjorts gällande utbyggnad av cykelvägar, där statliga medel ska användas för att främja att cykelinfrastrukturen stärks i kommunerna. Det är dock viktigt att kombinera utbyggnad med de andra påverkansfaktorerna för att investeringen ska löna sig. Åtgärdsval kan beskrivas genom följande matris:

Cykelandel	Cykelförhållanden	
	Dåliga	Bra
Hög <i>Åtgärd:</i>	Cyklar trots... <i>Bygg infrastruktur</i>	Cyklar pga.... <i>Underhåll</i>
Låg <i>Åtgärd:</i>	Cyklar inte pga.... <i>Bygg och informera</i>	Cyklar inte trots... <i>Beteendepåverkan</i>

Matrisen är hämtad från företaget Trivector.

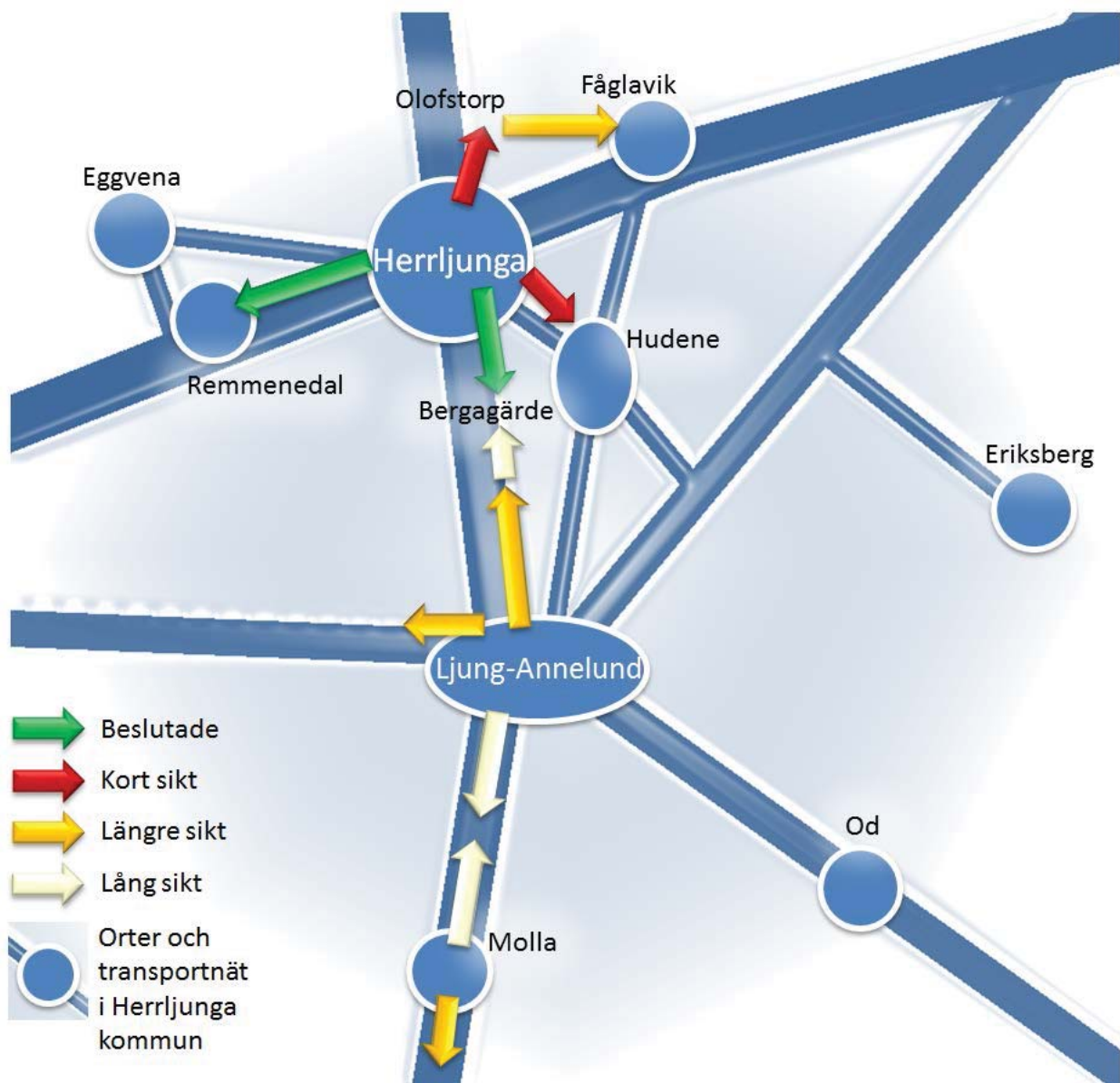
Denna strategi för cykling tar ställning till hur Herrljunga kommun avser prioritera insatser för ökad cykling samt arbeta med hållbart resande (mobility management) under perioden 2017-2019.

Sammanfattning av beslut

Beslut om antagande av denna strategi och plan innebär att kommunen ska agera i enlighet med uppställda *Strategier för ökad cykling i Herrljunga kommun*, *Prioritering av utbyggnadsobjekt 2017-2019* samt *Prioritering av steg 1- och 2-åtgärder* och dessutom öronmärka *kommunala investeringsmedel i budget 2017-2019*. (Ovanstående kursiv text syftar här på rubriker i dokumentet.)

Strategier för ökad cykling i Herrljunga kommun

- Fokusera samhällsbyggandet till stråk där många kan nyttja samma infrastruktur
- Ställ krav på cykelfrämjande åtgärder i samband med kommunens tillstånds- och lovprövning
- Vid om-/nybyggnation gör en bedömning om cykeltrafik kan ges företräde i den nya lösningen
- Säkerställ att skyltningen för cyklister är korrekt och fullständig
- Fördela resurser för drift och underhåll så att gång- och cykeltrafik främjas
- Rikta insatser mot skolbarns vardagsresande för att influera hela familjens vanor
- Driv informationskampanjer inför driftsättning av ny cykelinfrastruktur
- Bygg ut cykelinfrastrukturen i enlighet med målen i Västra Götalandsregionens cykelstrategi
- **Bygg ut cykelinfrastrukturen med prioritering enligt nedan strukturbild:**



Prioritering rekommenderade utbyggnadsobjekt 2017-2019

Staten (Trafikverket Region Väst) har en budget för utbyggnad av nya cykelvägar i länet där villkoren för nybyggnad är att kommunerna medfinansierar 50 % av kostnaden för projektering och byggnation. Kommunerna ansöker om att få del av denna medfinansiering och prioriteringen av utbyggnadsobjekt görs utifrån regionalt beslutade kriterier.

Herrljunga kommuns prioriterade utbyggnadsobjekt längs statliga vägar är följande:

1. (S1) Väg 1933, mellan Herrljunga tätort (anslutning befintlig cykelbana) och korsningen med väg 181 (anslutning befintlig cykelunderfart): ca 3,7 km. (tot.kost.ca.20 miljoner)
2. (S2) Väg 2516, mellan Herrljunga tätort (anslutning befintlig cykelbana) och väg mot Olofstorp (y-korsning): ca 2 km. (tot.kost.ca 11 miljoner)
3. (S3) Väg 1933, mellan väg 181 (anslutning befintlig cykelunderfart) och Hudene skola (anslutning befintlig cykelbana): ca 1 km. (tot.kost.ca.5,5 miljoner)

Kommunen har även en ambition att utveckla cykelinfrastrukturen längs det kommunala vägnätet, där utbyggnad då blir en kommunal investering. Eventuellt finns andra delar (potter) i den regionala budgeten som kan erbjuda finansieringsstöd i en ansökningsprocess liknande den ovan. Utöver att kommunen bygger ut cykelinfrastrukturen i samband med exploatering av nya bostads- och verksamhetsområden så behövs en långsiktig prioritering för cykelvägar i befintliga stråk och områden.

Herrljunga kommuns prioriterade utbyggnadsobjekt längs kommunala vägar är följande:

1. (K1) Cykelväg (även bil) av enklare snitt mellan Herrljunga tätort och Stenunga via Orraholmens friluftsområde, ca 2,3 km. (tot.kost., kommunens uppskattning, ca 1,9 miljoner)
2. (K2) Cykelväg (bred boulevard som huvudstråk) mellan Herrljunga tågstation och Vreta via framtida bostadsområde norr om Nossan, ca 660 meter. (tot.kost.TrVs schablon ca. 3,6 miljoner)
3. (K3) Cykelväg av enklare snitt mellan Olofstorp (korsningen väg 2516 och väg mot Olofstorp) och Fåglavik, ca 4,3 km. (tot.kost., kommunens egen schablon, ca 4,3 miljoner)

Kriterier

Kommunens kriterier för prioritering av utbyggnadsobjekt (statliga och kommunala) involverar faktorer som befolkningstäthet, målpunkter, skol- och arbetspendling, rekreation, säkerhet, medborgarförslag.

Ur Strategi för ökad cykling i Västra Götaland:

Det är kommunerna som i en ansökningsprocess föreslår cykelåtgärder. Föreslagna åtgärder kommer att bedömas med hänsyn till de som bäst uppfyller målet om att skapa förutsättningar för ökad och säker cykling. Viss hänsyn kommer tas till geografisk spridning.

Prioritet ett (1) är cykelåtgärder med fokus på vardagsresor

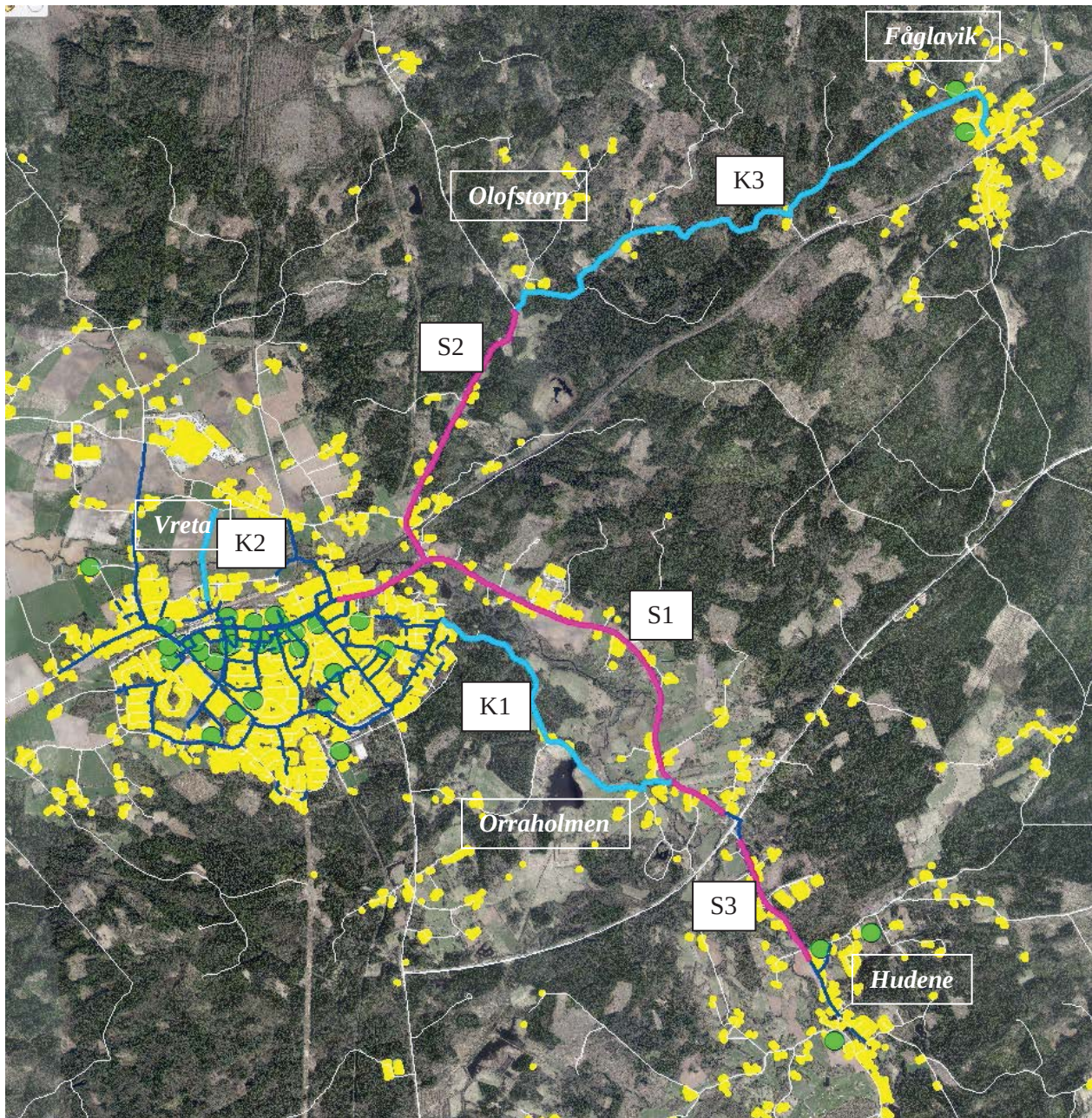
- Cykelvägar som förbättrar tillgängligheten och säkerheten till tätortsnära arbetsplatser.
- Cykelvägar till skolor.
- Åtgärder som bidrar till att öka säkerheten på cykelvägar till skolor.
- Cykelvägar som förbättrar tillgängligheten och trafiksäkerheten till kollektivtrafikknutpunkt.
- Åtgärder som förbättrar tillgängligheten och trafiksäkerheten till målpunkter för fritidsaktiviteter i tätortsnära lägen.

Prioritet två (2) är åtgärder av ”felande länkar” och cykling för rekreation och turism

- Trafiksäkerhetshöjande åtgärder på befintligt cykelvägnät.

- ”Felande länkar” där potentialen för ökad cykling är hög (ex kortare länkar som binder samman tätorter eller cykelvägar).
- Cykling för rekreation och turism är ett utvecklingsområde som stöds med t ex projektering och projektledning.

Nedan karta visar kommunens prioriterade sträckningar i sitt sammanhang (täthet, målpunkter)



©Lantmäteriet och Herrljunga kommun, 2016



Målpunkt, tex samhällsservice



Prioriterad sträcka kommunal väghållare



Bebyggelse



Prioriterad sträcka statlig väghållare

Objektbeskrivningar

Objekt	Beskrivning	Längd	Totalkostnad
S1 – Väg 1933 Herrljunga tätort – korsning väg 181	Väg 1933 kallas även för Hudenevägen då den leder till Herrljungas närmaste tätortsgranne Hudene. Ett flertal större arbetsplatser finns utmed vägen. Naturmiljön längs vägen är skyddad med riksintresse.	Etapp1: 1350 m Etapp2: 750 m Etapp3: 1600 m Totalt: 3700 m	Etapp1: 7,5 milj. Etapp2: 4,1 milj. Etapp3: 8,8 milj. Totalt: 20,4 milj. (TrVs schablon)
<i>Arbetspendling med cykel, säkrare skolväg, tillgänglighet till natur- och kulturlandskapet. Knyter ihop två tätorter</i>			
S2 – Väg 2516 Herrljunga tätort – y-korsning mot Olofstorp	Väg 2516 kallas även för Vedumsvägen och den utgör länken mellan Herrljunga och Vara kommuner. Vägen är smal och krokig med mycket tung trafik. Barnen i Olofstorp har inte rätt till skolskjuts.	2000 meter.	11 miljoner. (Trafikverkets schablonvärde)
<i>Arbetspendling med cykel, säkrare skolväg. Knyter delvis ihop två tätorter</i>			
S3 – Väg 1933 Hudene skola – korsning väg 181	Befintlig cykelväg i Hudene slutar vid skolan. Där väg 1933 korsar väg 181, som är ett regionalt prioriterat stråk, har en cykelunderfart byggts. Däremellan ligger flera industrier som genererar tung trafik.	1000 meter.	5,5 miljoner. (Trafikverkets schablonvärde)
<i>Arbetspendling med cykel, säkrare skolväg. Knyter delvis ihop två tätorter</i>			
K1 – Skogsväg Skogsgatan – Stenunga	En skogsväg för att tillgängliggöra friluftsområdet Orraholmen samt knyta ihop Herrljunga tätort och Stenunga. Vägen ska kunna användas av både cykel och bil efter en lättare upprustning.	2300 meter.	1,9 miljoner. (kommunens uppskattning)
<i>Tillgänglighet till friluftsområdet Orraholmen från två tätorter samt natur- och kulturlandskapet i Stenunga</i>			
K2 – Ny väg Tågstationen – Vretavägen	En gång- och cykelboulevard är tänkt att utgöra huvudstråk i en ny stadsdel i Herrljunga tätort för att främja kollektivt resande med tåg samt gång- och cykel.	660 meter.	3,6 miljoner. (Trafikverkets schablonvärde)
<i>Arbetspendling med cykel (och tåg), säkrare skolväg. Hållbar transportlösning från början</i>			
K3 – Skogsväg Y-korsning väg 2516 Olofstorp – Fåglavik	En skogsväg med en gen sträckning löper nästan hela vägen till det gamla brukssamhället Fåglavik, vars avstånd till kommunhuvudorten är 1 mil bilvägen. En cykelväg enligt S2+K3 ger avståndet 7 km.	4300 meter.	4,3 miljoner (kommunens egen schablon)
<i>Arbetspendling med cykel, tillgänglighet till besöksmål. Knyter delvis ihop två tätorter</i>			

Prioritering rekommenderade steg 1- och 2-åtgärder

Västra Götalandsregionen satsar även medel på ”steg 1- och 2-åtgärder” och ”mobility management” i den regionala planen för transportinfrastruktur. Regionens sekretariat beskriver vad medlen avses användas till med följande text:

Ur Information om handlingsprogram för steg 1-åtgärder i regional infrastrukturplan (s.k. mobility management):

Steg 1-åtgärder handlar om stöd och samordning, kommunikations- och informationsinsatser samt utredning och utvärdering. Exempelvis marknadsföring av cykelbanor, pendlingsparkering och resecentrum.

Det skulle även kunna vara resecoaching/rådgivning kombinerat med prova-på-erbjudanden för kollektivtrafik och cykel, så kallade testresenärs-/testcykelprojekt.

Andra exempel är åtgärder som syftar till att minska skjutsning av barn med bil och öka gång-, cykel- och kollektivtrafik- eller skolskjuts-resandet till skolor, samåkningsprojekt, företagsrådgivning, resvaneundersökningar och gröna resplaner.

Herrljunga kommuns prioritering av steg 1- och 2-åtgärder är följande:

1. Transportsnål samhällsplanering - vi måste planera rätt från början. Trafikanter ska välja att köra mindre bil och istället välja cykel och kollektivtrafik, då måste dessa färdssätt prioriteras. Den relativa attraktiviteten för hållbara färdssätt måste öka. (inom beslutad budget)
2. Flexibla arbetstider och distansarbete - distansarbete innebär att arbete utförs från hemmet eller annan plats nära hemmet, istället för att resa till huvudarbetsplatsen. Fyradagarsvecka (fyra dagar om 10 timmar) kan vara ett annat alternativ för att minska resandet. (inom beslutad budget)
3. Resfria möten - fysiska möten ersätts av telefon-, webb-, eller videomöte. (inom beslutad budget)
4. Gröna resplaner - arbetsgivaren tillhandahåller ett paket av åtgärder för att uppmuntra sina anställda att använda mer miljöanpassade färdssätt än egen bil. (tot. kost. 100 000 – 1 miljon)
5. Organiserad samåkning – i Sverige färdas i genomsnitt 1,2 personer per bil, vilket innebär att det finns en stor ledig kapacitet utanför det allmänna kollektivtrafiksystemet. (tot. kost. <50 000)
6. Kampanjer – dels insiktshöjande kampanjer, för att uppmuntra till frivilliga beteendeförändringar genom att öka medvetenheten hos målgruppen om de negativa konsekvenser som kan uppstå av olika transportval, dels informerande kampanjer, för att uppmärksamma förändringar i utbud och styrmedel som gynnar cykel som färdmedel. (tot. kost. <50 000)

Mobility management

Herrljunga kommun är sedan årsskiftet 2015/2016 med i det regionala nätverket *Hållbart resande väst*, som erbjuder kunskapshöjande och erfarenhetsutbyte med andra kommuner samt förmedlar inbjudan till aktuella projekt. Representanter från Herrljunga är kollektivtrafik- och skolskjutshandläggare (bildningsförvaltningen), gatuchef (tekniska förvaltningen) samt planeringssekreterare (kommunstyrelsens förvaltning). Dessa personer bildar en arbetsgrupp som bevakar området och lyfter åtgärdsförslag till politiken.

Energimyndigheten har utlyst (2016-02-16) medel för projekt som syftar till att implementera åtgärder för ett minskat behov av person- eller godstransporter i samhället och/eller påverka valet av transportsätt i en energieffektiv och klimatvänlig riktning. Med fördel kan projekt beröra Fyrstegsprincipens steg 1- och 2- åtgärder. Medfinansieringskrav på kommunen är minst 20 %. Sista ansökningsdag är 2016-04-15.

Kommunala investeringsmedel i budget 2017-2019

Verkställande av denna plan kräver att medel öronmärks i kommunens investeringsbudget, uppskattningsvis i storleksordningen 5-10 miljoner kronor per år (åren 2017-2019).

Bakgrund

Regelbundet kommer det från statligt håll utlysningar om medel som stöd till kommuner att genomföra olika åtgärder som stödjer nationella mål. Denna stödmodell är viktig för kommunen som inte alltid kan prioritera långsiktigt lönsamma investeringar inom den egna budgeten. Men för att ha möjlighet att få del av utlysta medel krävs ett förarbete av kommunen där bedömningar och politiska prioriteringar måste göras. Den här Cykelstrategin utgör det förarbete som behövs inom utvecklingsområdet cykling specifikt och hållbart resande generellt.

Delvis hämtat ur förord till Strategi för ökad cykling i Västra Götaland:

Hälften av alla bilresor är kortare än fem kilometer. Kan vi skapa förutsättningar för människor att ersätta korta bilresor med att gå eller cykla har det stor betydelse för både miljö och folkhälsa, samt att nå målet om ett långsiktigt hållbart samhälle. Därtill har intresset för cykling ökat markant på senare tid, vilket kan innebära att goda förhållanden för cykling i kommunen kan stärka vår attraktivitet.

När den regionala transportinfrastrukturplanen för 2014- 2025 togs fram fick cykel ett eget åtgärdsområde. Avsatta pengar för cykel täcker dock inte det behov som finns, därför ställs krav på medfinansiering från kommunerna. När efterfrågan är större än befintliga medel måste prioriteringar göras. Den regionala cykelstrategin innehåller därför prioriteringsprinciper som ska vara ett stöd för att välja de cykelåtgärder som leder till ökad och säkrare cykling. Det är kommunerna i regionen som föreslår åtgärder, vilka sedan provas mot uppsatta principer. Kommunens förslag måste därmed vara väl genomtänkta och internt prioriterade för att få genomslag i den regionala konkurrensen. Medfinansiering från kommunerna bidrar till att fler åtgärder kan genomföras och att de åtgärder som väljs är de mest prioriterade.



Svar på motion om cykelväg Hudene-Herrljunga

Sammanfattning

Motion har inkommit 2015-11-09 från Christina Abrahamsson (M). Motionen föreslår att:

”En cykelväg från Hudene till Herrljunga byggs utefter den redan befintliga landsväg 1929/1933. Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden budgeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR.”

Kommunstyrelsen har i mars 2016 antagit en cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt. Beslutet innehåller de prioriteringar av utbyggnad gällande cykelvägar som kommunen vill göra, fördelat på kort-, längre- och lång sikt.

Cykelväg längs landsväg 1929/1933 mellan Hudene och Herrljunga finns med bland de prioriterade utbyggnadsobjekten. Förslaget är att gång- och cykelvägs byggs i etapp 1 fram till väg 181 och i etapp 2 till Hudene skola. Förslaget är kostnadsberäknat till 25,5 mnkr och sträckan är totalt 4,7 km.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Motion ”Cykelväg Hudene-Herrljunga”

Cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt 2017-2019

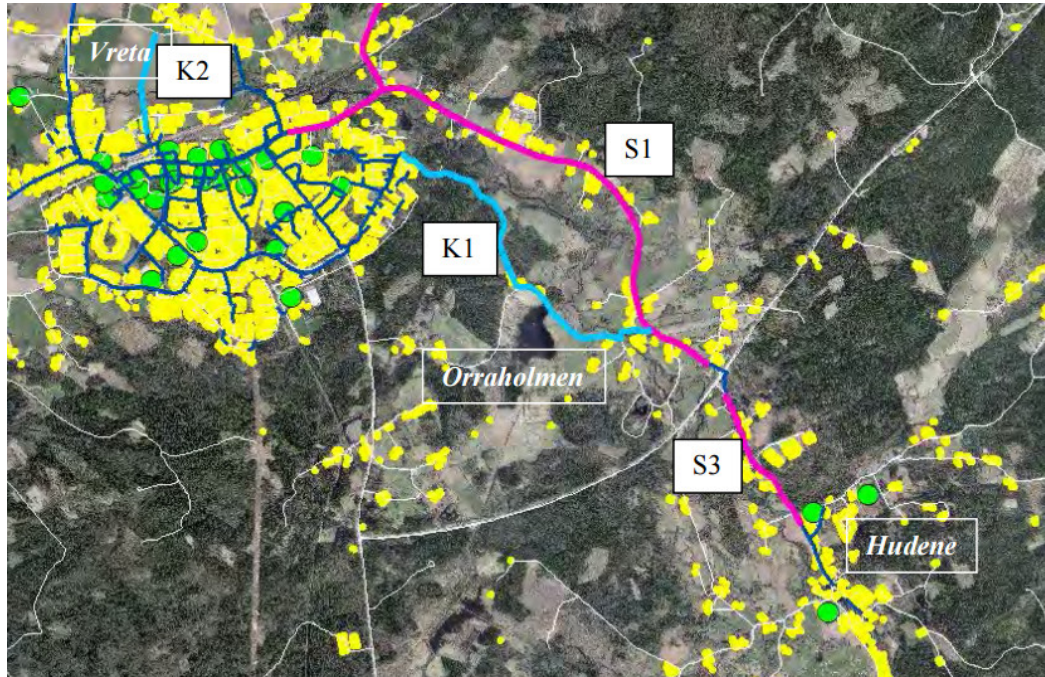
Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås bevilja motionen.

Alfred Dubow

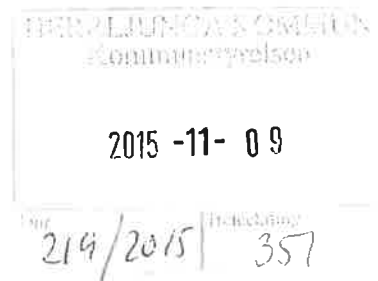
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen



Kartbild: S1+S3 = föreslagen sträckning

Herrljunga 20151109



Motion

Cykelväg Hudene-Herrljunga

Idag används cykeln igen som ett bra transportmedel för cykelpendling mellan olika platser och orter.

Problemet som vi har är att vi har hårt trafikerad väg mellan Hudene - Herrljunga vilket gör att bilen väljs oftare som alternativ före cykeln .

Vi i Kommunfullmäktige i Herrljunga Kommun behöver främja våra invånare utifrån en trafiksäker och miljövänlig kommun till att cykelpendla men då behövs också bättre cykelvägar.

Därför föreslås i denna motion:

Att:

EN cykelväg från Hudene till Herrljunga byggs utefter den redan befintliga landsväg 1929/1933

I Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden bugeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR

Nya Moderaterna ,Kristdemokraterna,Kommunens Väl,Centerpartiet.

Genom Christina Abrahamsson

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Christina Abrahamsson'.



Svar på motion om cykelväg Od-Annelund

Sammanfattning

Motion har inkommit 2015-11-09 från Christina Abrahamsson (M). Motionen föreslår att:

”En cykelväg från Od-Annelund byggs utefter den redan befintliga landsväg 182. Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden budgeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR.”

Kommunstyrelsen har i mars 2016 antagit en cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt. Beslutet innehåller de prioriteringar av utbyggnad gällande cykelvägar som kommunen vill göra, fördelat på kort-, längre- och lång sikt.

Cykelväg längs landsväg 182 mellan Od och Annelund finns inte med bland de prioriterade utbyggnadsobjekten. Avståndet mellan Od och Annelund är 10,6 km. Sommartid finns Ollestads badplats som en viktig målpunkt mellan orterna, men bedömning är att sträckningen inte bör prioriteras framför de redan beslutade prioriterade utbyggnadsobjekten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Motion ”Cykelväg OD-Annelund”

Cykelstrategi med prioritering av utbyggnadsobjekt 2017-2019

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslår avslå motionen.

Alfred Dubow

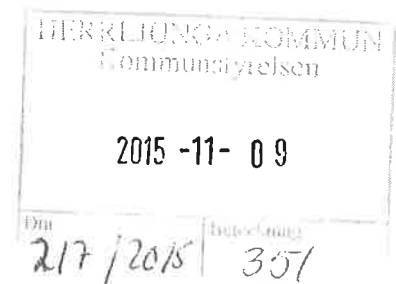
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen



Kartbild, föreslagen sträckning

Herrljunga 20151109



Motion

Cykelväg OD-Annelund.

Idag används cykeln igen som ett bra transportmedel för cykelpendling mellan olika platser och orter.

Problemet som vi har i vår kommun är att vi har hårt trafikerad väg mellan Od-Annelund vilket gör att bilen väljs oftare som alternativ före cykeln .

Vi i Kommunfullmäktige i Herrljunga Kommun behöver främja våra invånare utifrån en trafiksäker och miljövänlig kommun till att cykelpendla men då behövs också bättre cykelvägar.

Därför föreslås i denna motion:

Att:

En cykelväg från OD-Annelund byggs utefter den redan befintliga landsväg 182.

I Förslag till finansiering är att Tekniska nämnden bugeterar i 2017 års investeringsbudget samt söker pengar från Trafikverket och VGR

Nya Moderaterna ,Kristdemokraterna,Kommunens Väl,Centerpartiet.

Genom Christina Abrahamsson



Svar på motion om fler parkbänkar/bänkar längst gångvägarna

Sammanfattning

Motion har inkommit 2016-09-29 från Tony Niva (SD). Motionen föreslår att:
”Kommunfullmäktige beslutar att berörd nämnd/förvaltning får i uppdrag att skyndsamt se över våra gångbanor i Ljung, Annelund samt Herrljunga tätort och utkanterna av Herrljunga gångbanor blir besörjda med fler parkbänkar snarast möjligt.”

Kommunen äger och driftar ca 13 km gång- och cykelväg i hela kommunen. Utöver detta finns många, ej kartlagda gångstigar och stråk som uppfattas som gångvägar. Kommunen har ingen kartläggning av var behoven av bänkar är som störst längs kommunens gång- och cykelvägar.

Inköp och montering av en parkbänk beräknas till ca 20 tkr, inklusive markberedning. Det är rekommenderat att kombinera bänkarna med papperskorgar, vilket medför en total årlig driftskostnad per bänk om ca 7 tkr.

Beslutsunderlag

Motion ”Fler parkbänkar/bänkar längst gångvägarna”
Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås avslå motionen.

Tekniska förvaltningen uppdras att beakta motionens intentioner i kommande planering.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen



HERRLJUNGA KOMMUN Kommunstyrelsen	
2016-09-29	
Dnr	Beteckning
251/2016	351
Herrljunga 2016-09-26	

MOTION

Fler parkbänkar/bänkar längst gångvägarna.

Det finns stor brist på parkbänkar/bänkar längst våra gångbanor i Herrljunga kommun.

Längst gångbanan mellan Ljung och Annelund finns det endast en bänk. Det är vid lekplatsen i Ljung. Går man hälsorundan som är en väldigt populär runda, denna ska väl vara tillgänglig för alla att gå även fast man behöver vila ett par gånger längst vägen. Frisk luft och möjlighet att njuta av vår natur och vackra by ska alla ha rätt till oavsett hinder.

Inne i centrala Herrljunga och utkanterna av Herrljunga tätort längst gångbanorna är det mycket glest om inte helt obefintligt med sitt bänkar utplacerade. Vilket gör att våra äldre som har möjlighet att ta sig ut för lite längre promenad inte kan göra detta, pga det saknas parkbänkar/bänkar som dem behöver för att vila sig i jämna mellan rum. Betydligt fler parkbänkar/bänkar utplacerade längst gångbanorna behövs, för att alla våra invånare ska kunna njuta av vår vackra by och ta sina promenader. Det ska inte vara så svårt att ordna skyndsamt.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna.

ATT: Kommunfullmäktige beslutar att berörd nämnd/förvaltning får i uppdrag att skyndsamt se över våra gångbanor i Ljung, Annelund samt Herrljunga tätort och utkanterna av Herrljunga gångbanor blir besörjda med fler parkbänkar snarast möjligt.

Tony Niva

Sverigedemokraterna



Svar på medborgarförslag utegym i Annelund

Sammanfattning

En medborgarförslag har inkommit 2016-01-27 från Marie Haraldsson, Gymmix Ljung, Herrljunga samt Jörgen Fredriksson, Annelunds Atletklubb, Herrljunga. Förslaget är att:

”Vi önskar ett utegym i anslutning till elljusspåret i Annelund. Detta utegym önskar vi utformat med lite olika fasta stationer som erbjuder till olika möjligheter till träning utomhus. Syftet är att öka möjligheterna till ett aktivt liv för alla kommunens invånare. Placeringen gör att gymmet blir lättillgängligt för alla som vill använda det. Bra parkeringsmöjligheter i närheten ökar också möjligheten för många att använda det.”

Området för den föreslagna placeringen, vid elljusspåret, innehåller även fotbollsplaner, idrottshall, bowlinghall samt en planerad lekplats. Ett utegym bedöms komplettera de befintliga aktiviteterna och ökar områdets attraktivitet och möjligheter till folkhälsa, motion och friluftsliv.

Om anläggningen bekostas av föreningar, med hjälp av bidrag från kommunen, ökar chanserna för finansiering på annat sätt. Kommunen kan då ställa upp med mark och med ekonomiskt bidrag till föreningarna som vill anlägga utegymmet. Den totala kostnaden kan anpassas beroende på vilken typ av stationer som anläggs men kostnaden beräknas till ca 200 tkr. Anläggningen bör samförläggas till den planerade lekplatsen för att kunna samutnyttja belysning och papperskorgar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21
Medborgarförslag ”Utegym i Annelund”

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås bevilja medborgarförslaget.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

2016 -01- 27

Medborgarförslag – Utegyms i Annelund

Bakgrund

Gymmix Ljung och Annelunds Atletklubb har under en tid gemensamt diskuterat intresset av-, och möjligheterna i, att kunna utnyttja ett utegym placerat i Annelund/Ljung.

I dagsläget erbjuder våra två föreningar träningsmöjligheter med ett utbud som på många sätt kompletterar varandra. Gruppträning både inomhus och utomhus samt styrketräning på gym. Det finns ett stort underlag av personer i denna del av kommunen som har ett aktivt liv.

Elljusspåret i Annelund används flitigt av invånarna och de lokala föreningarna för olika typer av motion. Att kunna träna och motionera utomhus och att kunna variera den träningen är något som växer sig allt större. Ett utegym skulle kunna utöka den möjligheten för kommuninvånarna.

Vad är det vi vill

Vi önskar ett utegym i anslutning till elljusspåret i Annelund. Detta utegym önskar vi utformat med lite olika fasta stationer som erbjuder till olika möjligheter till träning utomhus.

Syfte

Syftet är att utöka möjligheterna för ett aktivt liv till alla kommunens invånare. Placeringen gör att gymmet blir lättillgängligt för alla som vill använda det. Bra parkeringsmöjligheter i närheten ökar också möjligheten för många att använda det.

Annelunds Atletklubb

Jörgen Fredriksson

Gymmix Ljung

Marie Haraldsson

070-2384850

haraldssonmarie@telia.com

Bilaga till medborgarförslag – Utegym i Annelund

- Detta förslag är redan något som väckt intresse även hos andra föreningar i området. Bland annat Annelunds IF – skidsektionen och fotbollssektionen.
- Vi som lämnat förslaget brinner för friskvård och motion och ställer gärna upp i en eventuell arbetsgrupp för att ta fram förslag kring utformning, genomförande och kostnadsförslag.

Vi har redan ett litet underlag för hur man skulle kunna tänka sig utformningen.

- Mycket lokala kontakter finns i vår omgivning, kring allt från grävmaskiner för att iordningställa marken/underlaget till snickare och liknande för att montera utrustning. Vi är vana att jobba ideellt för det vi brinner för vilket gör att ett eventuellt genomförande av denna idé skulle gå både snabbt och kostnadseffektivt.
- Båda våra föreningar har möjlighet att gå in med kontanta medel för att finansiera delar av ett genomförande.
- Vi ställer gärna upp och ordnar med sponsorer också om det kan vara intressant.



Svar på motion om att bygga ett utomhusgym i stadsparken i Herrljunga

Sammanfattning

En motion har inkommit 2015-09-07 från Christina Abrahamsson (M).

Förslaget är att:

”Människor rör sig mer och mer gammal som ung. Ett utomhusgym i stadsparken skulle betyda att skolan alla elever kan ha gympa lektion ute. Att skolan elever kan motioner på rasterna. Att människor som vill röra på sig kan gå dit när tiden passar för var och en. Att gymmen som finns i Herrljunga kan ha utomhusaktiviteter. Att fånga gemenskap med andra på en ny plats. Att kunna andas frisk luft på ett gym ute. Finansiering bör tas från kultur och fritidskontot.”

Att ett utomhusgym i stadsparken skulle leda till positiva folkhälsoeffekter är utrett sedan tidigare. Föreslagen placering, i stadsparken, ligger i nära anslutning till ett av kommunens befintliga gym, det i simhallen. Andra gymverksamheter är kritiska till den föreslagna placeringen eftersom det inte anses vara konkurrensneutralt.

Kostnaden kan anpassas beroende på vilken typ av utomhusgym som anläggs, men förvaltningen föreslår en modernare variant med minst sex stationer. En sådan anläggning kostnadsberäknas till ca 210 tkr i investeringsmedel.

Beslutsunderlag

Motion ”bygga ett utomhusgym i stadsparken i Herrljunga”

Utomhusgym i Herrljunga – en hälsokonsekvensbedömning

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslår bevilja motionen.

Alfred Dubow

Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

Ärende 7

Herrljunga 20150901

HERRLJUNGA KOMMUN Kommunstyrelsen	
2015-09-07	
Dnr 168/2015	Beteckning 381

Motion.

Bygg ett utomhus gym i statsparken , Herrljunga.

Människor rör sig mer och mer gammal som ung.

Ett utomhus gym i statsparken skulle betyda

Att skolans alla elever kan ha gympa lektion ute .

Att skolans elever kan motionera på rasterna.

Att människor som vill röra på sig kan gå dit när tiden passar för var och en.

Att Gymmen som finns i Herrljunga kan ha utomhusaktiviteter.

Att fånga gemenskap med andra människor på en ny plats.

Att kunna andas frisk luft på ett gym ute.

Finansiering bör tas från kultur och fritidskontot.

Nya Moderaterna Herrljunga



Utomhusgym i Herrljunga

Ärende 7

- en hälsokonsekvensbedömning



August Flodén

Folkhälsovetenskapliga perspektiv och strategier, 7.5 HP

Länköpings Universitet

4/11/13

Innehåll

Introduktion	1
Det övergripande målet med folkhälsa & Folkhälsans bestämningsfaktorer	1
Herrljunga och hälsans bestämningsfaktorer.....	1
1. Screening	2
1.1 Behov	2
1.2 Problem & Mål	2
1.3 Varför göra hälsokonsekvensbedömning?.....	2
2. Planering.....	3
2.2 Avgränsning i tid	3
2.3 Geografisk avgränsning	3
2.4 Intressenter	3
2.5 Mål och Bestämningsfaktorer	3
2.6 Hälsomatrix	4
2.7 Stödjande miljö för fysisk aktivitet	4
2.7.1 Sociala miljön och fysisk aktivitet.....	4
2.8 Tillgänglighet	4
2.9 Jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet	4
3. Analys.....	5
3.1 Analys av utfall hos prioriterade grupper	5
3.1.1Tänkbart utfall hos skolungdomar	5
3.1.2Tänkbart utfall hos låginkomsttagare	5
3.1.3Tänkbart utfall hos äldre.....	6
3.1.4Tänkbart utfall hos vuxna 30-44.....	6
3.2 Hälsomatrix – Tankbara utfall	7
4. Resultat	8
4.1 Hälsovinster	8
4.2 Kort och lång sikt	9
5. Utvärdering och uppföljning	9
Referenser	10
Bilaga 1	13

Introduktion

Herrljunga är en kommun på cirka 9,200 invånare belägen i västra Götaland. Medelåldern i Herrljunga var år 2012 43.2 år medan i riket 41.2 (Statistiska centralbyrån, 2009). Den största åldersgruppen sett till antal i Herrljunga är de mellan 60-70 år (se bild 1). Sedan början av 2000-talet har en negativ befolkningstrend setts, då fler personer flyttar bort från Herrljunga än som flyttar dit. Kommunen har arbetat med flera olika projekt och workshops i hopp om att vända trenden, tyvärr utan större framgång (Herrljunga kommun, 2009).

År 2009 gjorde SCB (Statistiska centralbyrån) en medborgarundersökning för att se vilka områden kommunens invånare anser sig nöjda med och vilka det finns förbättringspotential inom (Statistiska centralbyrån, 2009). Ett område där det fanns förbättringspotential var dels inom fritidsaspekten men även idrott. Herrljunga placerar sig visserligen bättre än riket (65 gentemot 64 i Nöjd-medborgarindex)(Statistiska centralbyrån, 2009). Jag tror att det trots detta finns potential att nå ännu längre. Ur en folkhälsoenkät som publicerades 2005 så har invånarna i Herrljunga kommun fått skatta sin hälsa i ett 70-tal punkter (VGregion, 2005). Herrljunga placerar sig likvärdigt med Västra Götaland i stort med en 12 % andel personer med fetma (BMI>30) men bland männen 46% övervikt (BMI 25-29.9). Hos kvinnorna är siffrorna 13 % med fetma och 27 % med övervikt. I tabell 1 ses fördelningen av andelen med fetma uppdelat på kön och ålder (tabell 1).

VGregion,2005

	Mitten Älvsborg			Västra Götaland		
	16-29 år	30-64 år	65-84 år	16-29 år	30-64 år	65-84 år
Män	28	61	57	29	60	60
Kvinnor	16	39	48	19	40	42

Det finns idag ett behov av att göra Herrljunga kommun mer attraktiv för unga människor i åldern 25-40 om man utgår från demografin och den negativa befolkningstrenden (Herrljunga kommun, 2009). Det finns även en överviktstrend i kommunen, där 46% av männen och 27% av kvinnorna har ett BMI mellan 25 och 29.9. Likväl så åberopar SCB i sin rapport från 2009 att det inom fritid- och idrottspunkterna finns ett uttryckt medborgarbehov.

I denna rapport skulle jag vilja se hur hälsoutfallet i Herrljunga kommun skulle kunna påverkas av införandet av ett utomhusgym i stadsparken genom att göra en hälsokonsekvensbedömning (HKB).

Det övergripande målet med folkhälsa & hälsans bestämningsfaktorer

Det finns många olika myndigheter som arbetar med olika målområden inom folkhälsoarbetet. Gemensamt för dessa är det övergripande målet med folkhälsa vilket är att "Skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen" (Statens Folkhälsoinstitut, 2013).

Det finns idag studier som visar att glesbygdskommuner har de sämsta värdena inom bestämningsfaktorer såsom ekonomisk och social trygghet, delaktighet och inflytande i samhället, trygga och goda uppväxtvillkor, arbetslivet, sunda och säkra miljöer och levnadsvanor (Statens Folkhälsoinstitut, 2003). Dessa sex områden lyfts i *Kommunala baskfakta för folkhälsoplanering* som de viktigaste bestämningsfaktorena för jämförelser mellan kommuner (Statens Folkhälsoinstitut, 2002). Men även andra bestämningsfaktorer såsom ohälsotalen för både män och kvinnor är som störst i glesbygdskommuner, medellivslängden kortast och självmordssiffrorna för män är högst i glesbygdskommuner (Statens Folkhälsoinstitut, 2003).

Herrljunga och hälsans bestämningsfaktorer

I denna HKB analyseras ett urval av faktorer som kan tänkas påverka hälsan i Herrljunga kommun och dessa kallas bestämningsfaktorer (Statens Folkhälsoinstitut, 2003). Herrljunga är en landsbygdskommun som år 2009 tilldelades ett pris av riksorganisationen *Hela Sverige ska leva* för sitt utvecklingsarbete med motiveringen att Herrljunga arbetar för att hela kommunen skall leva (Herrljunga.se, 2013)

1. Screening

1.1 Behov

Att utföra en hälsokonsekvensbedömning är på sin plats då det är viktigt att se vilka tänkbara vinnare eller förlorare det skulle kunna finnas (hälsomässigt) i att bygga ett utomhusgym i stadsparken.

1.2 Problem & Mål

Målet med projektet skulle vara att kunna minska stillasittandet, locka till rörelse, göra kommunen mer attraktiv och eventuellt gynna grupper i Herrljunga som i dagsläget visar sig vara fysiskt inaktiva.

Målet med denna HKB är att tydliggöra grupper som kan tänkas påverkas av förslaget.

1.3 Varför göra hälsokonsekvensbedömning?

Det aktuella beslutet om att införa ett utomhusgym åberopar behovet av att göra en HKB då det i dagsläget inte finns tillräckligt gott underlag för ett sådant beslut. Kostnaden av införandet av ett utomhusgym måste kunna kopplas till eventuella hälsovinster och i vilken utsträckning dessa är ett resultat av beslutet.

2. Planering

2.1 Handlingsalternativ

Området där det tänkta utomhusgymmet skulle byggas är i stadsparken Herrljunga. Väster om parken finns Altorpsskolan (högstadium) samt Kunskapskällan (gymnasium), i söder Herrljungas idrottshall, norr om parken ett bostadsområde och i öst en lekpark. Parken har en area på cirka 1200m². Inom 100 meter från parken finns det utomhus flera olika idrotts- och fritidsmöjligheter (basket, tennis, fotboll, skateboard) och inomhus i sporthallen finns simhall och gym. Parken i sig består av gräsmatta, träd och grusade gångar.

De som vistas i parken är till exempel elever under idrottslektioner, personer som rastar sin hund och/eller personer som går promenader.

2.2 Avgränsning i tid

Området har under flera års tid sett liknande ut samt dess omgivning. Till min kännedom pågår inga större byggnationer i eller kring parken idag. Det är därför rimligt att utgå från den beskrivna bilden ovan som nollalternativ och med introduceringen av ett utomhusgym som det nya handlingsalternativet.

2.3 Geografisk avgränsning

Området jag valt att begränsa mig till inkluderar de fritids- och träningsmöjligheter som finns inom 200 meter från stadsparken och hur dessa skulle komma att påverkas av ett utomhusgym.

2.4 Intressenter

Intresse- och attitydundersökningar bör göras hos dels skolväsendet. Till exempel skolungdomar (ålder 13-19), idrottslärare och ämneslärare kan alla få ge sina åsikter. Parkpersonal som sköter parken måste givetvis också tillfrågas. Intressanta åsikter finns även att finna hos de tre olika åldersgrupperna västra Götalandsregionen använde i sin undersökning (Vgregion, 2005). Träningsaktiva personer inom organiserad idrott, de utan någon organiserad idrott och båda könen bör finnas representerade inom alla grupper. Idag saknas siffror för Herrljunga kommun, men grupper med låg utbildning och inkomst samt personer födda utanför Norden har visats ha en mer stillasittande levnadsvana än de med hög socioekonomisk status och födda i Sverige (Socialstyrelsen, 2005). De prioriterade grupperna för denna HKB anses därför vara skolungdomar, låginkomsttagare, äldre (60-85 år) samt unga vuxna (20-30). Att rikta en åtgärd mot de mest stillasittande grupperna har potentialen att minska sociala skillnader gällande hälsa.

2.5 Mål och Bestämningsfaktorer

De viktigaste målen för folkhälsan i detta fall anses vara *Ökad fysisk aktivitet*. Ökningen av hjärt-kärlsjukdomar, cancer, diabetes och fetma i samhället idag tycks ha en stark koppling till en stillasittande livsstil (Socialstyrelsen, 2005). En kontinuitet av fysisk aktivitet i vardagen har visat goda effekter på livskvalité likväl som psykisk- och fysisk hälsa (UK departement, 2005). Genom en ökad fysisk aktivitet kan vi även minska stillasittandet och därmed uppnå en minskad risk för kardiovaskulära sjukdomar, förebygga uppkomsten av högt blodtryck och

skapa en jämn energibalans i kroppen (Saris WHM et al, 2003). Bestämningsfaktorerna vid detta projekt blir därmed *Stödjande miljöer för fysisk aktivitet*, *Tillgänglighet* och *Jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet*.

2.6 Hälsomatrix

Hälsomatrix – Utomhusgym Herrljunga stadspark

		Skolungdomar 13-19	Låginkomsttagare	Äldre 60-85	Vuxna 30-44	Hela Kommunen
Ökad fysisk aktivitet	Stödjande miljö för fysisk aktivitet					
	Tillgänglighet					
	Jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet					

2.7 Stödjande miljö för fysisk aktivitet

Det finns idag en växande mängd evidens som menar att det finns starka samband mellan den byggda miljön och människors fysiska aktivitetsmönster (Statens Folkhälsoinstitut, 2008; (Trost et al, 2001).). Inom detta finns flera forskningsdomäner (friluftsliv, transport e.t.c) men denna HKB avser främst rekreationsaspekten. Den estetiska utformningen anses vara av stor vikt för den fysiska aktiviteten inom rekreation och motion på fritiden (Ball et al, 2001; Brownson RC et al, 1995-2003).

2.7.1 Sociala miljön och fysisk aktivitet

Den sociala miljön och dess påverkan av fysisk aktivitet i ett samhälle är ett expanderande forskningsfält (Statens Folkhälsoinstitut, 2008). Det finns tendenser att risken för att drabbas av allt ifrån förkylningar, hjärtattacker, stroke och depression minskar ju mer integrerade en befolkning är i ett lokalsamhälle (Statens Folkhälsoinstitut, 2008). Parker och grönområden kan vara exempel på områden som underlättar social interaktion mellan olika grupper i ett lokalsamhälle vilket är av stor vikt för att upprätthålla ett mindre samhälles sammanhållning och sociala kapital (Coleman, 1988; Putnam, 2000).

2.8 Tillgänglighet

Man vet idag att trygghet och säkerhet är av stor vikt för befolkningens fysiska aktivitetsnivå (hög känsla av trygghet resulterar i hög grad av fysisk aktivitet i vardagen) (Troped et al, 2003). Unga, kvinnor, låginkomsttagare och äldre har identifierats som grupper internationellt där trygghet och säkerhet är av än större vikt för den fysiska aktivitetsnivån (Ellaway et al, 1996; Gordon-Larsen et al, 2000; Romero AJ, 2005). I hälsomatriken ovan finns tre av dessa grupper identifierade som prioriterade grupper för införandet av utomhusgymmet och det är därför viktigt att utomhusgymnets placering blir i en miljö där dessa grupper känner sig trygga.

2.9 Jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet

Att förutsättningarna i ett lokalsamhälle är jämlika för att tillgodogöra sig fysisk aktivitet är av stor vikt (Trost et al, 2001). För att kunna nå en jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet (i slutändan jämlik hälsa) så behövs insatser från flera sektorer i samhället (Statens

Folkhälsoinstitut, 2006). I detta fall med ett utomhusgym är det viktigt att gymmet anpassas efter de prioriterade gruppernas behov. Det är därför viktigt att planeringen av utomhusgyms placering och utformande utgår ifrån jämlikhet, tillgänglighet (se 2.7), jämställdhet och integration.

3.1 Analys av utfall hos prioriterade grupper

3.1.1 Tänkbart utfall hos skolungdomar

Den rekommenderade mängden fysisk aktivitet per dag för barn och unga är 60 minuter (Nordiska rådet, 2004). *Compasstudien* (2004) visade att i Stockholmsområdet var pojkar med svensk bakgrund och högutbildade föräldrar mindre fysiskt aktiva än pojkar med utländsk bakgrund eller de med lågutbildade föräldrar. Däremot så framkom det att fetma och stillasittande hos unga var relaterat till låg utbildningsnivå och utländsk bakgrund (Rasmussen et al, 2004). Liknande fynd finns i en WHO undersökning angående skolbarns hälsovanor (WHO, 2004). Stillasittande hos unga har bland annat studerats av Gorely (2004) och Marshall (2004) där en hög utbildningsnivå hos föräldrarna är associerat med en minskad mängd stillasittande hos barn. Ytterligare ett fynd i *Compasstudien* (2004) var hur hög självkänsla var associerat med lägre BMI, mindre midjeomfång, mindre stillasittande, mer fysisk aktivitet och mer regelbundna matvanor. Det finns studier som visar att hur pass aktiv en person är senare i livet i hög grad påverkas av aktivitetsnivån under uppväxtåren (Engström, 2010; Telama et al., 2005).

Att implementera ett utomhusgym som tar till hänsyn tillgänglighet och finns i en socialt stödjande miljö för fysisk aktivitet kan tänkas gynna skolungdomar och unga i Herrljunga kommun till ett mer aktivt liv på sin rekreationstid eller skoltid (se 4.1). Att förebygga ohälsa bland ungdomar och unga är en viktig del i arbetet med en jämlik hälsa och förutsättningar till fysisk aktivitet i en landsortkommun så som Herrljunga.

3.1.2 Tänkbart utfall hos låginkomsttagare

Den fysiska aktivitetsnivån hos vuxna i Sverige varierar stort beroende på inkomst. Likt trenderna vi kan se hos skolungdomar gällande stillasittande så är det låginkomsttagare och invandrare som är mest stillasittande (Statens folkhälsoinstitut, 2005). Likväl så är det inom den sistnämnda gruppen (låginkomsttagare) vanligare med generell ohälsa än hos höginkomsttagare (Statens Folkhälsoinstitut, 2004). I denna rapport (2004) framgår däremot att låginkomsttagare utövar nästan lika mycket fysisk aktivitet per dag som höginkomsttagare.

Det är viktigt här att lyfta att orsaken till att låginkomsttagare är mer stillasittande än höginkomsttagare inte är helt förstådd (Statens Folkhälsoinstitut, 2005; Statens Folkhälsoinstitut, 2004). Däremot finns en liknande relation inom utbildningsgrad (kort utbildning har sämre hälsa än de med lång utbildning). Författaren till denna HKB vill därför lyfta att utomhusgymmet bör vara gratis att använda, ha tydliga instruktionsskyltar och bör placeras i ett område som gynnar låginkomsttagare. En plats där de inte behöver ta bilen för att transportera sig till gymmet kan vara ett exempel på detta

3.1.3 Tänkbart utfall hos äldre

En grupp i samhället med låg fysisk aktivitetsnivå är äldre (Statens Folkhälsoinstitut, 2005). Psykisk ohälsa, benskräcksfrakturer och kognitionssvårigheter är några av de fält där man idag kan säga att fysisk aktivitet har en skyddande effekt hos äldre (FYSS, 2008).

I en studie av Faskunger (2007) lyfts fyra punkter för vad som är viktigt för fysisk aktivitet hos äldre. Den första punkten behandlar att parken, anläggningen, eller mataffären skall finnas på bekvämt avstånd från den egna bostaden. Den andra punkten är trygghetsfaktorn då man kunnat se att trygga äldre rör sig betydligt mer än de som känner sig otrygga. Andra faktorer som påverkar äldres fysiska aktivitet negativt är hög trafikvolym, platser utan bänkar eller dålig skötsel av trottoarer för att nämna några (Statens Folkhälsoinstitut, 2005; Faskunger, 2007). Den sista punkten av de fyra berör socialt kapital där äldres fysiska aktivitetsnivå i hög grad styrs av hur väl mötesplatsen främjar sociala kontakter (Faskunger, 2007). Utöver dessa punkter finns det en australiensisk studie som visar att tillgång till gym, parker och rekreationscenter bidrar till ett ökat promenaderande hos äldre (Booth, 2000).

Utomhusgymmets placering kan bli direkt avgörande för utfallet av utomhusgymmets påverkan av hälsan hos äldre i Herrljunga kommun. En stödjande miljö är direkt avgörande för äldres fysisk aktivitet likväl som tillgängligheten (Faskunger, 2007). Den sista utmaningen i denna HKB involverar bestämningsfaktorn jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet och utmanar utomhusgymmets utformande. Maskinerna får inte vara för fysiskt krävande att de skrämmar bort några av de äldre som allra mest behöver träningen. Men likväl måste belastningen som träningen erbjuder vara tillräckligt hög för att kunna bidra till positiva hälsoeffekter (FYSS, 2008).

3.1.4 Vuxna 30-44

Hos vuxna i åldern 30-44 år är det 53% av männen och 54% av kvinnorna som är aktiva minst 30 minuter per dag. Inom samma åldersgrupp så var det 28% av männen och 26% av kvinnorna som var aktiva minst 60 minuter per dag (Statens Folkhälsoinstitut, 2004). Det finns många variabler som påverkar den fysiska aktivitetsnivån hos denna grupp (t.ex. utbildningsnivå). Det är viktigt med fysisk aktivitet i denna ålder för bland annat förebygga hjärt- och kärlsjukdomar, bröst- och prostatacancer, kroniskt obstruktiv lungsjukdom för att nämna några (FYSS, 2008).

Den andra sidan av den fysiska aktivitetsnivån är att minska stillasittandet (Statens Folkhälsoinstitut, 2005). Stillasittande räknas idag som den fjärde största orsaken till förtida död i världen (Statens Folkhälsoinstitut, 2005). Vuxna i åldern 30-44 följer i hög grad resten av åldersgrupperna i samhället där en kort utbildningsgrad indikerar en ökad risk för stillasittande vid jämförelse med de med lång utbildningsgrad (Statens Folkhälsoinstitut, 2005; Statens Folkhälsoinstitut, 2010; Faskunger, 2007).

Denna grupp vuxna är viktig för Herrljunga kommun då Herrljunga profilerar sig som en trygg kommun för småbarnsföräldrar med ambition att växa till 10 000 invånare till år 2020 (Herrljunga.se, 2013). Det är därför viktigt att Herrljunga kommun gör sig attraktiv och främjar denna gruppens hälsa. Tyvärr så är gruppen (vuxna 30-44) inte homogen, vissa är småbarnsföräldrar, andra inne i karriär och andra arbetssökande. Det är därför svårt att dra

slutsatser om hur hela gruppen skulle kunna påverkas av byggandet av ett utomhusgym i stadsparken. Men sett till bestämningsfaktorerna så är den stödjande miljön för fysisk aktivitet, tillgängligheten och de jämlika förutsättningarna till fysisk aktivitet inte försämrade för denna grupp vid införandet av ett utomhusgym.

3.2 Hälsomatrix – Tänkbara utfall

Hälsomatrix – Utomhusgym Herrljunga stadspark år 2020

		Skolungdomar 13-19	Låginkomsttagare	Äldre 60-85	Vuxna 30-44	Hela Kommunen
Ökad fysisk aktivitet	Stödjande miljö för fysisk aktivitet					
	Tillgänglighet					
	Jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet					
Grön	Förbättring för gruppen					
Gul	Oförändrat för gruppen					
Röd	Försämring för gruppen					

4. Resultat

Skillnaderna mellan rådande nollalternativ och det slutgiltiga förslaget framgår i kapitel 3 (Analys). Det tänkbart att ett utomhusgym lokaliserat i stadsparken Herrljunga skulle kunna bidra till hälsovinster och en ökad fysisk aktivitet för de människor som idag redan vistas i parken.

4.1 Hälsovinster

Skolungdomar lyfts som den enskilt största gruppen som kan göra hälsovinster. Det finns studier som visar att de personer som hade betyget 5 i ämnet idrott och hälsa i årskurs 8 ger en fyra gånger större chans att motionera vid 41-års ålder än de som hade betyg 1 (Engström, 1999). En skolungdoms attityd och levnadsvanor är en stark prediktor för individens fortsatta fysiska aktivitetsmönster i resten av livet (Socialstyrelsen, 2005). Att placera utomhusgymmet på en annan plats, likt vid en idrottsanläggning (Skoghälla eller Haraberget) skulle försvåra idrottslärares möjlighet att utnyttja utomhusgymmet i sin undervisning. Dessutom finns då en risk att de utsatta grupper som interventionen riktats åt (skolungdomar, äldre) skulle konkurreras ut av redan träningsaktiva personer som befinner sig inom organiserad idrott.

De Jämlika förutsättningarna för fysisk aktivitet är en intressant punkt. Idrottslärare och ämneslärare beskriver hur fotbolls-, basket- och tennisplaner mestadels används av pojkar eller unga män. Detta gäller visserligen på undervisningstid men framförallt på fritiden. Att som tjej få vara fysiskt aktiv och träna skulle kunna gynnas av ett utomhusgym.

Låginkomsttagare har identifierats som fysiskt inaktiva i Sverige (Folkhälsoinstitutet, 2005). I en rapport från år 2003 konstaterades att en stor mängd barn- och vuxenidrotter idag är styrda av den enskildes ekonomi (Forskning och Utbildning, 2003). Att kunna erbjuda ett kostnadsfritt alternativ till en utsatt grupp med hänseende till fysisk aktivitet är starkt hälsofrämjande.

Även unga vuxna, som har visats vara en ålder av en fas då framförallt unga mäns fysiska aktivitetsmönster förändras mest (Norman et al, 2003). Mellan åldern 15 och 50-års ålder minskar mäns fysiska aktivitet med 5 %, och en intervention riktad mot att motverka eller bromsa detta skulle kunna vara detta utomhusgym. I Herrljunga är det gruppen äldre (60-85) som skattar sitt allmänna hälsotillstånd lägst oavsett kön (Vgregion, 2005). Ett utomhusgym skulle kunna introducera styrketräning till äldre, kostnadsfritt, i en miljö bekant miljö. Styrketräningens effekt hos äldre är väldokumenterad (FYSS, 2008). Då medelåldern i Herrljunga är högre än rikssnittet och då demografin har en utbredning vid 60 års ålder finns det mycket att vinna i att locka denna stora grupp människor till träning.

För kommunen som stort skulle det behövas en större kartläggning av tänkbara prioriterade grupper. I denna rapport har jag valt att titta på ett smalt avgränsat geografiskt område där framförallt skolungdomar vistas dagligen. Det finns andra platser i Herrljunga där ett utomhusgym skulle gynna utsatta grupper med hänseende till fysisk aktivitet. För målgruppen

äldre finns områden kring Hemgården eller Hemgården äldreboende. Andra tänkbara platser skulle vara vid Östergården.

4.2 Kort och lång sikt

I mitt medborgarförslag framgår inte en tidpunkt då utomhusgymmet skall byggas. Det finns idag olika typer av utomhusgym, riktade till olika målgrupper. Då jag valt att prioritera personer med lite eller ingen träningsvana i vardagen så måste ett eventuellt utomhusgym matchas mot detta. Tekniken och utbudet som finns idag är fullt god att möta denna rapportens prioriteringsgrupper. Exakt vilken modell av utomhusgym, antal maskiner eller tillverkare kan denna rapport ej svara till idag. Att däremot tillsätta ett diskussionsforum av de berörda prioriteringsgrupperna där de får lyfta vilken typ av gym de önskar skulle stärka sannolikheten att utomhusgymmet används.

Det finns fler ställningstaganden att göra. Det finns till exempel en risk att utomhusgymmet endast utnyttjas då det är ljus utomhus vilket skulle innebära att belysning eventuellt måste sättas upp. Hos skolungdomar finns det även dokumenterade fall av skador vid fysisk aktivitet (Sundblad G et al, 2005). Till min kännedom finns ingen studie publicerad där man tittar på skador vid användandet av utomhusgym men det är en tänkbar risk med introducerandet av ett utomhusgym. Författaren till denna rapport anser däremot att tänkbara hälsovinster i relation till skaderisk ändå talat för implementerandet av ett utomhusgym.

5. Utvärdering och uppföljning

Det är av stor vikt att (vid eventuellt beslutsfattande) att beslutet följs upp. Var det samma prioriterade grupper som HKB:n fastslog som använde utomhusgymmet? Genomfördes utomhusgymmet enligt HKB:n? Vad gick bra och vad kunde gjorts bättre vid insamlandet av information av eventuella hälsovinster? Dessa är alla metodutvärderingar men även processutvärderingen är av stor vikt. Lyckades vi minska stillasittandet i Herrljunga kommun? Har vi lyckats nå fram till de utsatta grupper (låginkomsttagare, äldre och/eller skolungdomar) som utomhusgymmet riktat sig till? Eller är det de med redan stor träningsvana som efter nyhetens behag kommer vara de som använder utomhusgymmet mest?

Utvärderingsmässigt så kan en fråga om användandet av utomhusgymmet läggas till i de folkhälsoenkäter som medborgare i Herrljunga kommun årligen svarar i. Då denna enkät även innehåller variabler så som ålder, kön, utbildningslängd och arbete så ger det goda analysunderlag för att se vilka grupper i Herrljunga som nyttjar utomhusgymmet. På längre sikt så kan man utvärdera hur utomhusgymmet (tillsammans med andra insatser) kan förbättra Herrljungas placering gentemot andra närliggande kommuner gällande flera variabler (VGregion, 2005).

Referenser

Ball, K., et al. *Perceived environmental aesthetics and convenience and company are associated with walking for exercise among Australian adults*. *Prev Med*, 2001. 33(5): p. 434-40.

Booth, M.L., et al., *Social-cognitive and perceived environment influences associated with physical activity in older Australians*. *Prev Med*, 2000. 31(1): p. 15-22.

Brownson, R.C., et al. *Environmental and policy determinants of physical activity in the United States*. *Am J Public Health*, 2001. 91(12): p. 1995-2003.

Coleman, J.S. *Social capital in the creation of human capital*. *American Journal of Sociology*, 1988. 94: p. S95-S120.

Ellaway, A. and S. Macintyre. *Does where you live predict health related behaviours?: a case study in Glasgow*. *Health Bull (Edinb)*, 1996. 54(6): p. 443-6.

Engström, LM. *Idrott som social markör*. Stockholm: HSL Förlag; 1999 FOU. 2003. *Kostnader för idrott*.

Engström, L. M. (2010). *Smak för motion. Fysisk aktivitet som livsstil och social markör*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.

Faskunger, J. (2007). *Den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet – en kunskapssammanställning för regeringsuppdraget "Byggd miljö och fysisk aktivitet"*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

FYSS. (2008). *Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling* (Vol. R 2008:4). Östersund: Statens folkhälsoinstitut

Gordon-Larsen, P., R.G. McMurray, and B.M. Popkin. *Determinants of adolescent physical activity and inactivity patterns*. *Pediatrics*, 2000. 105(6): p. E83.

Gorely, T., Marshall, S., & Biddle, S. (2004). *Couch kids. Correlates of television viewing among youth*. *Int J Behav Med*, 11(3), 152-163

Herrljunga Kommun. 2009. *Sammanställning av 5 x workshops för kommunens personal, förenings- och näringsliv kring Herrljunga kommuns utvecklingsplan Växtkraft 10 000 - våga – vilja – växa*. Herrljunga Kommun, 2009.

Herrljunga Kommun. 2009. *Herrljunga Kommun – Årets landsbygdskommun i Sverige år 2009!*

<http://www.herrljunga.se/invanare/aktuellt/nyheter2010/herrljungakommunaretslandsbygdskommunisverigear2009.5.5b5b639912b44191fb8800074372.html> [Läst 2013-11-21]

Herrljunga Kommun. 2013. *Om Herrljunga*.

<http://www.herrljunga.se/omherrljunga.4.5b5b639912b44191fb8800073671.html> [Läst 2013-11-24]

Hälso- och sjukvårdskansliet Borås. 2005. *Faktablad 1- indikatorer för välfärdsbokslut Hälsa på lika villkor? 2005 Mitten Älvsborg.*

Marshall, S., Biddle, S., Gorely, T., Cameron, N., & Murdey, I. (2004). *Relationships between media use, body fatness and physical activity in children and youth: a metaanalysis.* Int J Obes Relat Metab Disord, 28(10), 1238-1246.

Nordiska Rådet. *Nordic Nutrition Recommendations. 4th edition. Integrating nutrition and physical activity.* Köpenhamn; 2004. Rapport Nord 2004:13.

Norman A, Bellocco R, Vaida F, Wolk A. *Age and temporal trends of total physical activity in Swedish men.* Med Sci Sports Exerc 2003;35(4):617-22.FYSS 2008.

Putnam, R.D. *Bowling alone: The collapse and revival of American community.* 2000, New York, USA: Simon & Schuster.

Rasmussen, BF., Eriksson, M., Bokedal, C., Schäfer Elinder, L. *COMPASS – en studie i sydvästra Storstockholm. Fysisk aktivitet, matvanor, övervikt och självkänsla bland ungdomar. Rapport R2004:1.* Stockholm: Samhällsmedicin & Statens folkhälsoinstitut: 2004.

Romero, A.J. *Low-income neighborhood barriers and resources for adolescents' physical activity.* J Adolesc Health, 2005. 36(3): p. 253-9.

Saris, WHM., Blair, SN., van Baak, MA., Eato,n SB., Davies, PSW., Di Pietro, L. *How much physical ctivity is enough to prevent unhealthy weight gain? Outcome of the IASO 1st Stock Conference and consensus statement.* Obesity Reviews 2003;4(2):101-14.

Socialstyrelsen. 2005. *Kunskapsunderlag till folkhälsopolitisk rapport 2005. Målområde 9 Ökad fysisk aktivitet.*

Statens Folkhälsoinstitut. 2002. *Kommunala basfakta för folkhälsoplanering – Atlas över Sveriges kommuner.* Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Statens Folkhälsoinstitut. 2003. *Hälsan och dess bestämningsfaktorer i olika typer av kommuner.* Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Statens Folkhälsoinstitut. 2004. *Levnadsvanor och hälsa – de första resultaten från den nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor.* Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Statens Folkhälsoinstitut. 2005. *Kunskapsunderlag till folkhälsopolitisk rapport 2005 - Ökad fysisk aktivitet.* Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Statens Folkhälsoinstitut. 2008. *Byggd miljö och fysisk aktivitet – "Stödjande miljöer för fysisk aktivitet.* Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Statistiska Centralbyrån. 2009. *Medborgarundersökningen – Herrljunga kommun, våren 2009.*

Sundblad, G., Saartok, T., Engström, LM., Renström, P. 2005. Injuries during physical activity in school children. *Scand J Med Sci Sports* 2003;15(5):313-23.

Telama, R., Yang, X., Viikari, J., Välimäki, I., Wanne, O., & Raitakari, O. (2005). *Physical activity from childhood to adulthood: a 21-year tracking study*. *Am J Prev Med*, Apr;28(3), 267-273.

Troped, P.J., et al. *Correlates of recreational and transportation physical activity among adults in a New England community*. *Prev Med*, 2003. 37(4): p. 304-10.

Trost, SGN., Owen, N., Bauman, AE., Sallis, JF., Brown, W. *Correlates of adults' participation in physical activity: review and update*. *Med Sci Sports Exerc* 2002;34(12):1996-2001.

UK Department of Health. 2004. *At least five a week: Evidence on the impact of physical activity and its relationship to health. A report from the Chief Medical Officer: Department of Health*.

WHO. *Young people's health in context. Health behaviour in school-aged children(HBSC) study. International report from the 2001/2002 survey*. Köpenhamn: World Health Organization; 2004.

Bilaga 1.



Rött område – Stadsparken Herrljunga.

Bild tagen från google-maps.com

Blått område – exempel på områden med prioriterade grupper för denna rapport

Självutvärdering

Avsluta med att bedöma din egen insats utifrån hur väl du lyckats förklara/beskriva, teoretiskt förankra och analysera svaren på uppgifterna samt ditt val av litteratur.

Jag anser mig kompletterat den här uppgiften väl. Jag har utvecklat min analys, gett bakgrund till val av prioriterade grupper och analyserat på vilket sätt bestämningsfaktorer är viktiga för folkhälsan. Min teoretiska förankring är kraftigt underbyggd nu i jämförelse med första inlämningstillfället och jag har utgått från rapporter och vissa studier för att kunna ge goda förutsättningar till analys och bakgrund.

Största svårigheten med denna tentamen var att veta var i texten som ett visst mål med uppgiften kan uppnås för att matcha "En realistisk HKB" då jag inte lyckats hitta en bra mall för HKB på nätet att utgå ifrån. Och de jag hittat har inte helt stämt överens med min uppgifts krav gällande hälsans bestämningsfaktorer för att nämna något.



Svar på medborgarförslag angående rusta upp rastplatsen vid Orraholmssjön

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2015-04-16 (kompletterat 2015-05-08) från Ingemar Ljungberg i Herrljunga. Förslaget är att:

”Ett av bänkborden som finns vid rastplatsen borde bytas ut och ersättas med ett nytt bänkbord Detta beroende på att bänkbordet är murket. En ny soffa borde införskaffas liknande den som redan finns vid rastplatsen. Den vid rastplatsen befintliga soffans sittplanka och dess ryggstöd borde bytas ut, då plankorna är murkna. Stationära papperskorgar borde inköpas och uppsättas, så att picknickdeltagare inte behöver ta med sig tomemballage hem. En grillanordning skulle vara på sin plats, som det nu är så sker grillningen direkt på marken, vilket ökar brandfaran. Inköps en grillanordning så kan eventuella grillare själva stå för grillkol och andra attiraljer för själva grillningen.

Jag vill komplettera mitt medborgarförslag med ytterligare bänkar och bänkbord runt Orraholmssjön. Antalet bänkar och bänkbord kan lämpligen bestämmas av tekniska nämnden.”

Förslaget innehåller delar som tolkas som ren felavhjälpning, vilket kan utföras utan föregående beslut av medborgarförslaget i sin helhet.

Kommunstyrelsen har lämnat över ärendet gällande kvarlåtenskap för utveckling av Orraholmen till tekniska nämnden. Tekniska nämnden planerar för en helhet gällande Orraholmen och de utvecklingsförslag som beskrivs i medborgarförslag bör finnas med i helhetsplaneringen för området.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Medborgarförslag ”rusta upp rastplatsen vid Orraholmssjön”

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås anse medborgarförslaget besvarat.

Tekniska förvaltningen uppmanas att beakta medborgarförslaget i planeringen av åtgärder kopplade till Orraholmen som friluftsområde.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

2015-04-16

Dnr

94/2015

Beteckning

392

MEDBORGARFÖRSLAG

Rastplatsen vid Orraholmssjön

Undertecknad föreslår att rastplatsen vid Orraholmssjön rustas upp.

Ett av bänkborden som finns vid rastplatsen borde bytas ut och ersättas med ett nytt bänkbord. Detta beroende på att bänkbordet är murket.

En ny soffa borde införskaffas liknande den som redan finns vid rastplatsen. Den vid rastplatsen befintliga soffans sittplanka och dess ryggstöd borde bytas ut, då plankorna är murkna.

Stationära papperskorgar borde inköpas och uppsättas, så att picknickdeltagare inte behöver ta med sig sitt tomemballage hem.

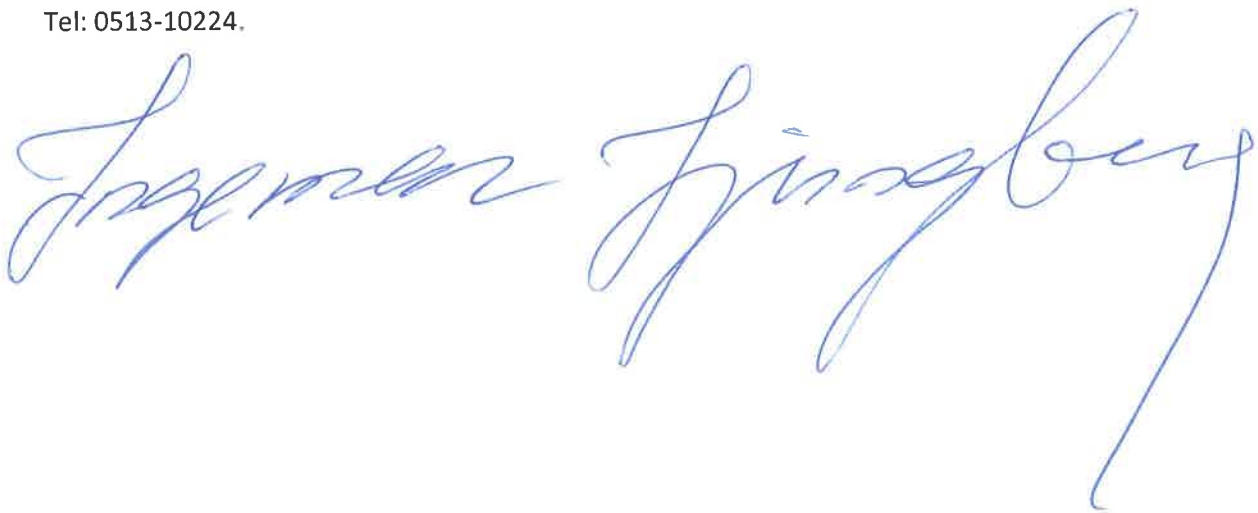
En grillanordning skulle vara på sin plats, som det nu är så sker grillningen direkt på marken, vilket ökar brandfaran. Inköps en grillanordning så kan eventuella grillare själva stå för grillkol och andra attiraljer för själva grillningen.

INGEMAR LJUNGBERG

TARSLED TOMTEN 2

524 91 HERRLJUNGA

Tel: 0513-10224.



Ärende 8

KOM

2015 -05- 08

Dnr 94/2015 392

Tillägg till medborgarförslag, rastplatsen vid Orraholmssjön

Jag vill komplettera mitt medborgarförslag med ytterligare bänkar och bänkbord runt Orraholmssjön.

Antalet bänkar och bänkbord kan lämpligen bestämmas av tekniska nämnden.



Ingemar Ljungberg

Tarsled Tomten 2

524 91 HERRLJUNGA

Tel: 0513-10224



Svar på medborgarförslag angående kolonilotter i Herrljunga kommun

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2015-03-30 från Birgitta Swahn i Herrljunga. Förslaget är att:

”Undersök om det finns intresse av kolonilotter och avsätta mark för det. Kanske ett projekt ihop med trädgårdsföreningen. Det finns alltid många som är intresserade av odling och det kan vara många som inte har en egen trädgård som skulle vilja ha en kolonilott. Det kan öka trivseln och göra att man inte flyttar till annan ort. Det är viktigt att kommunen ser till olika miljö- och trivselfrämjande åtgärder så att kommunen blir mer attraktiv att bo i.”

Tekniska förvaltningen har frågat hyresvärdar i kommunen, som bedömer att intresset för kolonilotter i kommunen inte är särskilt stort. Kommunens bostadsbestånd består till största delen av villor, vilka oftast har möjligheten till enklare odling själva.

Att reservera mark för kolonilotter bör ställas emot annan användning av marken. Utifrån kommunens vision och bostadsförsörjningsprogram finns andra ändamål som är prioriterade för användning av kommunens mark. Däremot finns det kommunägd mark som inte med enkelhet kan användas för exploatering, vilken skulle kunna vara lämplig för kolonilotter. Detta gäller exempelvis mark i närheten av järnvägen eller vissa andra hänsynsområden. Mark för kolonilotter kan enkelt omvandlas till annat användningsområde och därför bedöms behovet av att reservera mark för ändamålet inte som stort.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Medborgarförslag ”kolonilotter i Herrljunga kommun”

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås avslå medborgarförslaget.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

Medborgarförslag

Undersök om det finns intresse av kolonilotter och avsätt mark för det. Kanske ett projekt ihop med trädgårdsföreningen.

Det finns alltid många som är intresserade av odling och det kan vara många som inte har egen trädgård som skulle vilja ha en kolonilott. Det kan öka trivseln och göra att man inte flyttar till annan ort. Det är viktigt att kommunen ser till olika miljö- och trivselfrämjande åtgärder så att kommunen blir attraktiv att bo i.

Birgitta Swahn
Harabergstorpet
524 31 Herrljunga
tel 0706-442089



HERRLJUNGA KOMMUN Kommunstyrelsen	
2015 -03- 3 0	
Dnr 87/2015	Beteckning 364



Svar på medborgarförslag angående parker och planteringar

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2015-03-30 från Birgitta Swahn i Herrljunga. Förslaget är att:

"Gör ett "parkområde" längs Nossan från "prästabron" och bort till Kvarnen och knyt ihop "Kärleksstigen" med en enkel gångbro över till andra sidan. Gör gångstigar, grillplatser, parkbänkar och möjlighet att komma ner till vattnet för att bl. a. fiska. Gör även en badplats på lämpligt ställe. Detta är inte några stora investeringar men kan ge mycket för friluftsliv och miljö. Kanske något för kommunens sommarjobbare eller om det inte finns pengar kanske man kan söka t. ex. hos Sparkbankstiftelsen. Ska Herrljunga bli en attraktiv kommun att flytta till är säkert boendemiljö och friluftsliv en stor bidragande orsak."

Den föreslagna sträckningen är ca 750 m lång och kommunen är delvis markägare. Både Trafikverket och privata markägare påverkas längs vägen. För att sträckningen ska vara möjlig behöver en undergång under västra stambanan anordnas.

Hänsyn till natur- och kulturvärden längs sträckan försvårar för de föreslagna åtgärderna och eventuell åtgärd måste därför utredas mer grundligt innan den genomförs.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterat 2016-12-21
Medborgarförslag "parker och planteringar"

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås avslå medborgarförslaget.

Medborgarförslagets intentioner ska beaktas i planering av den södra sidan av Nossans användning.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

Bakgrund

Ett medborgarförslag har inkommit 2015-03-30 från Birgitta Swahn i Herrljunga. Förslaget är att:

"Gör ett "parkområde" längs Nossan från "prästabron" och bort till Kvarnen och knyt ihop "Kärleksstigen" med en enkel gångbro över till andra sidan. Gör gångstigar, grillplatser, parkbänkar och möjlighet att komma ner till vattnet för att bl. a. fiska. Gör även en badplats på lämpligt ställe. Detta är inte några stora investeringar men kan ge mycket för friluftsliv och miljö. Kanske något för kommunens sommarjobbare eller om det inte finns pengar kanske man kan söka t. ex. hos Sparkbankstiftelsen. Ska Herrljunga bli en attraktiv kommun att flytta till är säkert boendemiljö och friluftsliv en stor bidragande orsak."

Den föreslagna sträckningen är ca 750 m lång och kommunen är delvis markägare. Både Trafikverket och privata markägare påverkas längs vägen. För att sträckningen ska vara möjlig behöver en undergång under västra stambanan anordnas.

Längs sträckningen måste hänsyn tas till flera till natur- och kulturvärden. Området närmast "prästabron" är skyddat med biotopskydd på grund av skyddsvärd alsumpskog. Området som kallas för "kärleksstigen" är skyddsvärt på grund av kulturmiljön som kopplas till den småindustri som funnits där tidigare. Hela området är dessutom strandskyddat. Det är oklart om det är möjligt att anlägga gångstigar i området och det måste utredas mer om det finns möjlighet att göra det utan att påverkan på naturen blir för stor. Särskilt biotopskyddet behöver utredas mer innan eventuell åtgärd eftersom anläggning av väg eller gångväg normalt inte är tillåten inom biotopskyddat område.

Vattenkvaliteten har tidigare inte varit tillräckligt god för att kommunen ska kunna anlägga badplats. Även ovan nämnda hänsyn till kultur- och kulturvärden begränsar möjligheten att anlägga badplats längs sträckan.



Kartbild: föreslagen sträckning

Medborgarförslag

Det är många delar som gör en kommun attraktiv att bosätta sig i, och förutom näringsliv, kultur, fritidsaktiviteter, kommunikation, mm. är miljön en viktig faktor. Jag tror att det är en faktor som kommer att få än större betydelse framöver. En lagom stor kommun "på landet" som har bra service och kommunikation bör ha stor potential att utvecklas positivt.

Jag har några väldigt konkreta tankar om miljön i Herrljunga tätort, eftersom det är där jag bor. Boendemiljön är en stor kvalité, med närhet till natur. Jag tycker dock att Herrljunga använder sitt "vatten" för dåligt! Nossan borde användas mycket bättre. Det påverkar inte bara boendemiljön, utan många områden såsom fritid, turism, näringsliv, osv.

Eftersom jag kommer från Borås blir det gärna att man jämför, och jag saknar tillgängligheten till vatten. Trots att det är större bostadsområden i Borås har jag alltid haft tillgång till sjö, eller å. och med det kommer bad, fiske, båtliv och andra fritidsaktiviteter under hela året. Titta bara på hur fint det är vid Almenäs i Borås. Det skulle gå att utnyttja Nossan på ett helt annat sätt än idag, för att få fina fritids- och rekreationsmiljöer.

Jag tror att det är viktigt att tänka på när man detaljplanerar, så att man inte lägger industrier och bostadsområden, så att det blockerar fina miljöer som kan lyfta hela tätorten. Runt "Prästabron" och längs Nossan västerut är det en bra bit som det ej finns privat bebyggelse. Det kunde knytas ihop med den fina miljön vid f.d. kvarnen och "kärleksstigen" Där skulle det gå att göra jättefint "parkområde" med stigar, sittplatser, grillplatser, mm. Även från dammen vid Haraberget och österut går det att rensa upp och göra det tillgängligare. En badplats borde vara första prioritet! Det skulle även befrämja miljön på det sättet att färre skulle skaffa egna pooler.

Detta är bara en liten konkret sak man kunde göra, men det är viktigt att man tänker i de banorna och inte blir hemmablind, utan använder de fina resurser vi har.

Mitt medborgarförslag är alltså följande:

Gör ett "parkområde" längs Nossan från "Prästabron" och bort till Kvarnen och knyt ihop "Kärleksstigen" med en enkel gångbro över till den andra sidan. Gör gångstigar, grillplatser, parkbänkar och möjlighet att komma ner till vattnet för att bl.a fiska. Gör även en badplats på lämpligt ställe.

Detta är inte några stora investeringar men kan ge mycket för friluftsliv och miljö. Kanske något för kommunens sommarjobbare eller om det inte finns pengar kanske man kan söka t.ex. hos Sparbankstiftelsen. Ska Herrljunga bli en attraktiv kommun att flytta till är säkert boendemiljö och friluftsliv en stor bidragande orsak.

Hälsningar

Birgitta Swahn

Harabergstorpet

524 31 Herrljunga

mobilnr:0706-442089

birgitta.swahn@gmail.com

HERRLJUNGA KOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2015-03-30	
Dnr	Beteckning
88/2015	361

Mvh Birgitta Swahn



Svar på medborgarförslag angående juldekorationer vid Mörlanda och Stationsvägen i Ljung

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2015-12-14 från Roland Larsson i Ljung. Förslaget är att:

”De nya juldekorationerna vid Storgatan i Herrljunga är ett väldigt trevlig inslag i gatumiljön. För att stärka samhörighetskänslan inom kommunen, föreslår jag att möjligheterna undersöks för att på ett liknande sätt bidra till julstämning i andra delar av kommunen, exempelvis vid Mörlanda och på Stationsvägen i Ljung.”

Tekniska förvaltningen har undersökt den tekniska möjligheten och lämpligheten att sätta upp julbelysning på gatunätet i fler delar av kommunen. Bedömningen är att det är både möjligt och estetiskt tilltalande med julbelysning längs Stationsvägen i Ljung samt genomfartsleden i Fåglavik. Totalt är det lämpligt med belysning på 20 stolpar längs dessa bägge gator.

Inköp av belysningen och elarbeten i stolparna kostnadsberäknas till ca 60 tkr för 20 stolpar. Den årliga driftskostnaden, inklusive att sätta upp och ta ned belysningen beräknas även den till ca 60 tkr.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag ”juldekorationer vi Mörlanda och Stationsvägen i Ljung”
Tjänsteskrivelse daterad 2016-12-21

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås bevilja motionen.

Tekniska förvaltningen uppdras att planera för inköp och montering inför vintersäsongen 2017/2018.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Kommunstyrelsen

Annelund den 14:e dec. 2015

Till

Kommunfullmäktige

Herrljunga Kommun

ANKOM

2015 -12- 14

KS DNR 237/2015 355

Medborgarförslag

De nya juldekorationerna vid Storgatan i Herrljunga är ett väldigt trevligt inslag i gatumiljön.

För att stärka samhörighetskänslan inom kommunen, föreslår jag att möjligheterna undersöks för att på liknande sätt bidra till julstämning i andra delar av kommunen, exempelvis vid Mörlanda och på Stationsvägen i Ljung.



Roland Larsson

Adr: Tallvägen 3
52442 Ljung

Tel: 070-6581702



Svar på remiss om program för framtida bebyggelse i centrala Herrljunga tätort

Sammanfattning

Samrådshandlingar har inkommit gällande program för framtida bebyggelse i centrala Herrljunga tätort. Tekniska nämnden har möjlighet att yttra sig över innehållet.

Programmet innehåller planer om nya torgområden. I programmet finns planer på att centrala Herrljunga tätort i framtiden ska innehålla tre torg, utanför kommunhuset, utanför stationshuset samt i korsningen Sturegatan/Östra Parkgatan. Det föreslagna torget i korsningen Sturegatan/Östra Parkgatan riskerar att leda onödigt mycket trafik in i bostadsbebyggelsen och bort från handelsgatan, Storgatan. Det blir dessutom enklare att fokusera resurserna med färre torg.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

Samrådshandling – program för framtida bebyggelse i centrala Herrljunga tätort

Förslag till beslut

Program för framtida bebyggelse i centrala Herrljunga tätort tillstyrks med förslag till förändring att den föreslagna torgytan i korsningen Sturegatan/Östra Parkgatan utgår.

Börje Aronsson
Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh
V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Kommunstyrelsen

DIARIENUMMER: Ärende 12

FASTSTÄLLD:

VERSION: 0.1

SENAST REVIDERAD: 2016-10-31

GILTIG TILL:

DOKUMENTANSVAR: Bygg och Miljö

SAMRÅD

Program

för framtida bebyggelse i centrala Herrljunga tätort

Plan- och byggenheten



HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

1. Inledning

Syfte, process, tidplan, plandata, angreppssätt och utgångspunkter

2. Förslag till långsiktig strategi

Torgen -stadens viktigaste offentliga rum

- Torget vid stationshuset och torget vid kommunhuset rustas upp.
- Nytt torg öster om parken med hög bebyggelse runt omkring breddar centrum söderut

Trafik och parkering

- Kan vi ge större möjligheter för biltrafiken att ta sig fram överallt, men med lägre hastigheter än idag?
- Vi vill få in mer parkeringsplatser samtidigt som vi vill bygga för bostäder och handel på all kvartersmark. Kan ombyggnad av torgen till gångfartsområde vara en del av lösningen?
- Kan vi använda oss av en form av zonindelning där en inre centrumkärna har mycket låg hastighet, medan ett område däromkring har en mer ”normal” låg hastighet.

Bebyggelse

- Skisserat förslag med byggnaders volymer presenteras i programmet. Kan detta vara en strategi som kan ligga till grund för nybyggnationen framöver? Byggrätternas användning för bostäder kan bestämmas efter att bullerutredning tagits fram.

Parken

- Parkens centrala och östra del kan succesivt utvecklas till en lek- och mötesplats- inte bara för de minsta.

3. Vision för två prioriterade områden

-Stationsområdet

-Öster om Parken

4. Bilagor

Bilaga 1: Illustrationer Hja centrum nu/sedan

Och modellstudie för punkthus kv Tallen 4. Illustration som visar fyra alternativt åtta våningar.

Bilaga 2: Trafik- och parkeringsutredning del 1 och 2

Bilaga 3: Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer

Bilaga 4: Herrljunga kommuns Riktlinjer för bostadsförsörjning

1. Inledning

Planprogrammets uppdrag och syfte

Hur ska centrum se ut i framtiden? Arbetet utgår till stor del från de hållbarhetsmål, riktlinjer och de åtgärdsförslag som är beskrivna i kommunens Riktlinjer för bostadsförsörjning (bilaga 4). Här går vi nu ett steg närmare den fysiska verkligheten och ger kommunen möjlighet att på ett tidigt stadium lyfta alternativa lösningar kring utformningen av den fysiska miljön i de centrala delarna av Herrljunga centralort. Genom texter och bilder i form av 3D-skisser kan alla ta del av hur det kan se ut i framtiden och då lätt kunna delta i en diskussion kring våningshöjder, möjliga byggrätter, trafiklösningar mm. Man har också nytta av programarbetet genom att det kan inspirera fastighetsägare till att vilja investera, medverka till detaljplanändringar och bebygga sin fastighet.

Det som vi från kommunens sida främst kan påverka är hur det offentliga rummet kan utvecklas i form av bebyggelsens form och innehåll, gatu/ torgrummen och trafiklösningar. Vårt huvudsakliga instrument för detta är genom detaljplaneringen där vi genom förändringar i planerna ger bättre förutsättningar än idag till förtätning och fler bostäder i centrum. En stor del av det arbete som läggs på detta planprogram, tex i form av utredningar, beskrivande material och rekommendationer kommer vi att ha nytta av i de efterkommande enskilda detaljplanearbetena som då i sin tur förenklas.

Gemensamma mål för kommunen. Prioritering nödvändig i nästa skede Programmet ska beskriva en gemensam målsättning för kommunens arbete och ge en samsyn för hur vi vill att bebyggelsen och trafiken ska utformas i framtiden. För att vi sedan ska nå fram till de uppsatta målen kommer det att krävas en prioritering, en handlingsplan som i samråd med befolkning och politik ska fastställas.

Samverkan mellan bygg och miljöförvaltningen och tekniska förvaltningen men även med andra förvaltningar i kommunen är viktig i arbetet med planprogrammet.

Underlag för en diskussion Programmet är tänkt att kunna användas i en process där det ges möjlighet för alla invånare i kommunen att diskutera, tycka till och påverka den fysiska miljöns utformning i det framtida Herrljunga. Och då också hjälpa till att skapa en framtidstro och optimism inför hur tätorten kan utvecklas i framtiden. Det i sin tur kan ge en ökad självkänsla till Herrljungaborna och kanske också en större vilja att bo kvar eller flytta till orten.

Processen

Samma regler för samråd med allmänhet, myndigheter och politiker gäller som när ett detaljplanförslag tas fram. Bygg och miljönämnden gokänner planprogrammet för samråd och Kommunfullmäktige beslutar om antagande.

Tidplan

Tidigt samråd kvIV 2016

Granskning kvII 2017

Antagande kvIII 2017

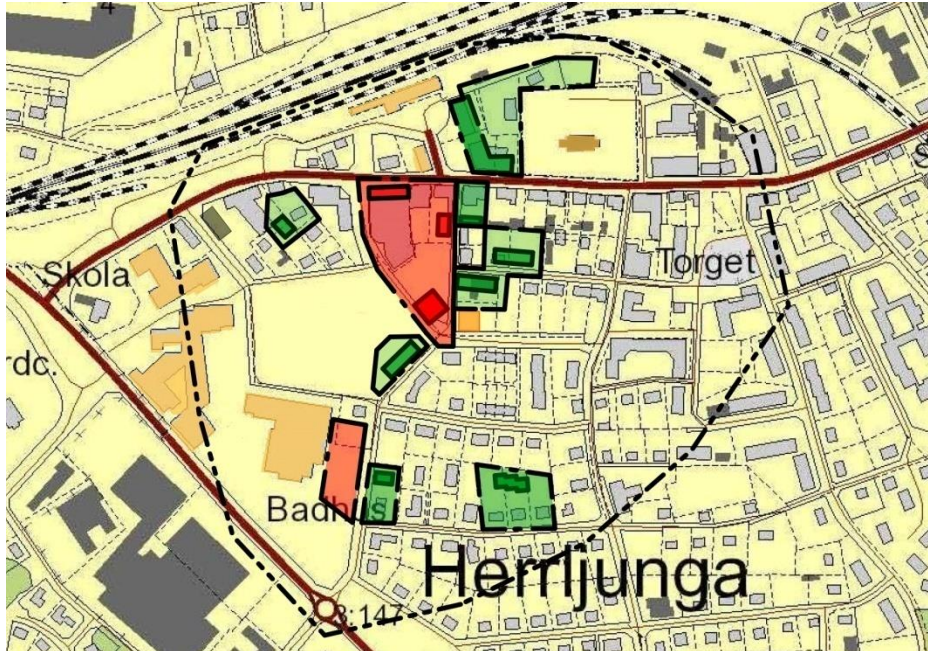
Behovsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning

Vi bedömer att programmets förslag till förändringar inte kommer att medföra en sådan betydande miljöpåverkan att särskild miljökonsekvensbeskrivning kommer att krävas i de olika planskedena .

Risker och buller

Riskbedömning avseende transporter med farligt gods behöver enligt översiktsplanen göras i detaljplaner inom planområdet eftersom avståndet till järnväg i vissa delar är mindre än 150 m.

Bullerproblematiken avseende främst v:a Stambanans järnvägstrafik är omfattande i området och bullerutredningar kommer att krävas för varje enskild detaljplan.



Planprogrammets områdesbegränsning och aktuella detaljplanområden. Mest aktuella för planändring är de röda områdena kv Tallen och del av kv Björken.

Angreppssätt och ortens karaktär

Herrljunga centrala tätort består av byggnader, öppna platser, gator och vägar, träd och grönska. Men inte bara summan av allt detta utan en levande helhet, där de olika delarna samspelar med varandra och bildar rum för människor att vistas i. Där finns många rum i staden som i sina delar består av speciella byggnader och värdefulla miljöer. Se även bilaga 3, och om man vill fördjupa sig ytterligare Läns museets kulturhistoriska byggnadsinventering från 1990. Genom att bevara dessa miljöer och genom att på ett omsorgsfullt sätt lägga till byggnader, bygga på våningar, plantera träd eller andra rumsskapande volymer, kan vi stärka Herrljungas identitet och de boendes stolthet för sin stad.

"Mer Herrljunga i Herrljunga"- Vi vill förstärka och lyfta fram det positivt karaktäristiska som redan finns här idag.

Vad är karaktäristiskt för den fysiska utformningen i dagens Herrljunga centralort?:

- Småstaden** med småskalighet och många välbevarade byggnader och offentliga rum.
- Järnvägsknutpunkten** med människor i rörelse och mötes- och pendlingsmöjlighet
- Trädgårdsstaden**. Bebyggelsen är huvudsakligen två till fyra våningar och med en hel del grönska på torg, gator och även på gårdarna. Kvarteren har ofta en gemensam gård för de boende att vistas på, så kallade halvoffentliga rum
- Blandstad med bostäder och verksamheter** i kontakt ger närhet till arbete, liv och rörelse dagtid.

Ärende 12

-**En kvartersstad** i centrum med fördelar som skyddade innergårdar och halvoffentliga rum för de boende och verksamma i fastigheterna.

Detta vill vi bygga vidare på. Här följer förslag till strategi och åtgärder inom den närmaste 20-årsperioden som vi tror kan ge en positiv utveckling för Herrljunga tätorts centrala delar, men också i förlängningen bidra till en positiv utveckling i hela kommunens

2. Förslag och frågeställningar

Torgen-stadens viktigaste offentliga rum

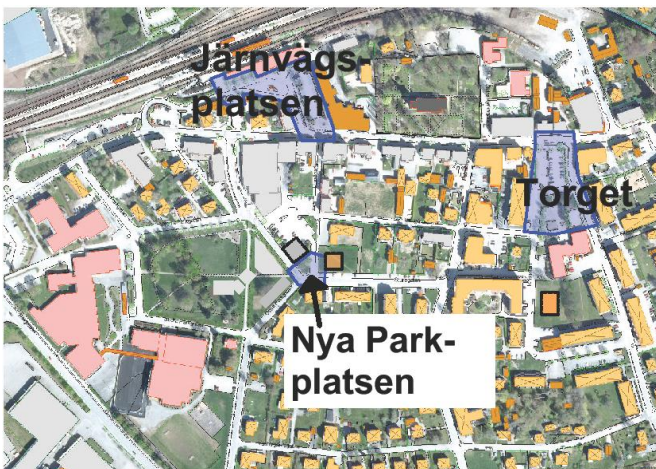
1. Torget vid stationshuset och torget vid kommunhuset rustas upp.

Målsättningen är att skapa en flexibel torgyta för olika aktiviteter med fri sikt från fasad till fasad i gatunivå, vilket ger ett mer tydligt avgränsat torgrum än idag. Kan vi utöka torgrummet fram till gatufasad genom att häckar tas bort och fasaderna utmed torgen istället träder fram? Häckarna är tänkta som skydd för att vi ska slippa se bilarna. Kan vi istället acceptera att bilarna syns, ta bort häckarna och skapa skyddade rumsligheter genom trädplantering som i grupper ger skydd, men då istället uppfattas som rumsbildande genom att fungera som samlande tak. Är det tillräckligt att markera parkeringsplatser i markytan med plattor, färg eller gatsten och på så vis göra det enkelt att ändra torgets användning under marknadsdagar, vid högtider eller andra gemensamma arrangemang. Hur mycket av dagens nivåskillnader i form av trottoarer och dyl. kan tas bort? Man har mycket att vinna både upplevelse- och funktionsmässigt på en utjämning av torgens ytor. Inte minst ur handikappssynpunkt.

Södra uppgången från järnvägsstationens perronger är en allt viktigare entré till Herrljunga tätort. I en första etapp kommer det att behöva läggas speciell omsorg på utformningen av platsen närmast uppgången i samband med ombyggnaden av stationshuset.

En trafik- och parkeringsutredning har genomförts för området för att få bättre kunskap om vad som är realiserbart och hur det kan genomföras. Se bilaga 2

2. Nytt torg öster om parken med tätare bebyggelse runt omkring breddar centrum söderut:



Trafik och parkering

Extra omsorg behöver läggas på planering av trafik och parkering eftersom målsättningen är att få in mer bostäder och handel i området.

Den första etappen av Trafik- och parkeringsutredningen, kring Stadsparken och kv Linden/Tallen, slutfördes hösten 2015. En av slutsatserna i den utredningen var att det är möjligt att förtäta de centrala delarna kring parken och kv Linden med 16 lgh som då var aktuell utbyggnadsvolym och ändå klara av den hårdare parkeringsbelastningen. Se de utförligare beskrivna resonemangen och konsultens slutsatser i Trafik- och parkeringsutredningen (Tyren 2016-09-28 del 1) i bilaga 2

Här följer de frågeställningar som ligger till grund för utredningens andra del som nu har genomförts för främst norra delen av området:

Kan vi ge större möjligheter för biltrafiken att ta sig fram överallt, men med lägre hastigheter än idag? Vi föreslår att man i de mest centrala delarna av centrum successivt förändrar trafiken så att cykel- gång- och biltrafik tar sig fram på mer lika villkor än idag. Biltrafiken ska kunna röra sig friare utan enkelriktningar, men då också långsammare, med parkeringar utefter gatan. Kan man ta bort häckar och nivåskillnader på torgen för att skapa tydligare torgrum samtidigt som parkeringar och trafikytor finns kvar? Idag är det biltrafiken som anger tonen och det gör torgytorna otrivsamma och svåra att använda för tillfälliga sammankomster som tex marknader, privata och offentliga möten och föreningsverksamhet.

Kan vi ha som målsättning att successivt införa gångfartsområde på Torget och Järnvägsplatsen och då lyfta upp gatunivån även på Storgatan vid torgen? På det viset kan vi också på ett effektivt sätt få ner hastigheten på Storgatan. Vid torgen skulle hastigheten då hållas kring 7-10 km/tim för att säkerheten ska vara tillräcklig på de mest utsatta platserna. Hur fungerar det i städer som genomfört liknande förändringar? Det är ett koncept som har blivit allt vanligare bland de tätorter som vill utveckla sina centrumkärnor t.ex. i Göteborg och Alingsås, men också på mindre orter som tex Bengtsfors i Dalsland.

Kan en form av zonindelning där en inre centrumkärna kring torgen och parken har mycket låg hastighet (7-30 km/tim), medan en yttre krans har en mer ”normal-låg” hastighet på 40 km/tim? Kan det vara ett sätt att öka skärpan och vaksamheten där det som mest behövs?

Vi vill få in mer parkeringsplatser samtidigt som vi vill bygga för bostäder och handel på all kvartersmark. Kan en successiv ombyggnad till parkeringsgator och lägre hastigheter vara en del av lösningen? Många av gatorna är idag förhållandevis breda vilket ger bra förutsättningar för parkering utefter körbanans sida. Är det så att vi i stället för att använda kvartersmarken till större parkeringsområden istället kan nyttja den ytan **för i första hand bostäder och handel**. Parkering vid gata kan också vara ett naturligt hinder för högre hastigheter om det görs på rätt sätt. Det är ett ytterligare motiv till att efterhand förändra gatunätet i de centrala delarna till parkerings- eller gångfartsgata.

Den andra etappen av Trafik- och parkeringsutredningen kring stationen, Järnvägsplatsen, Storgatan, Torget och kring kyrkan slutfördes hösten 2016. Där konstaterar man att frågeställningarna ovan är möjliga att arbeta vidare med och kan utgöra utgångspunkter för den framtida planeringen och förtätningen i de centrala delarna av Herrljunga tätort.

Se de utförligare beskrivna resonemangen och trafik-konsultens slutsatser i Trafik- och parkeringsutredningen del 2 Tyréns 161019. Bilaga 2

Ärende 12

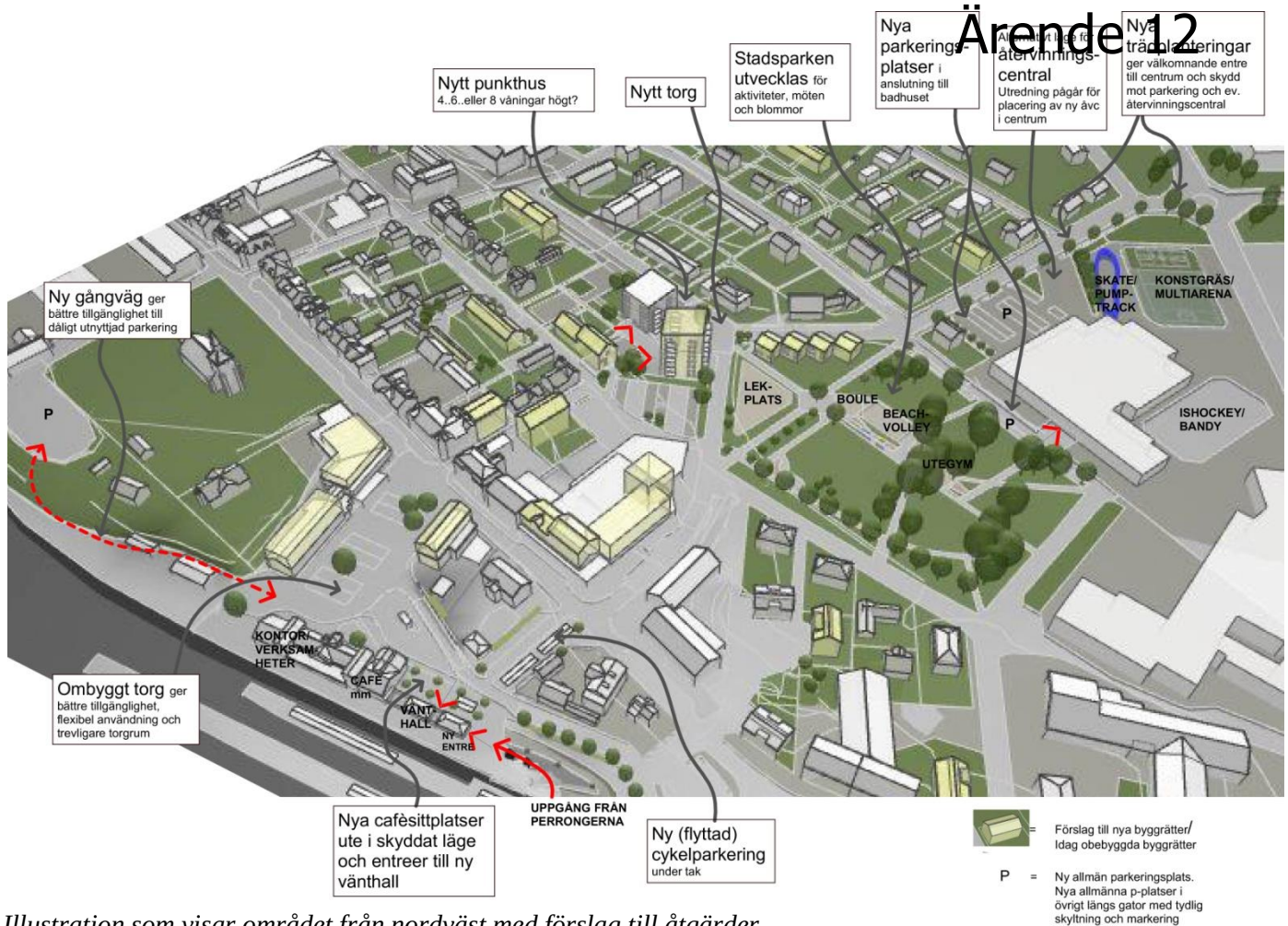
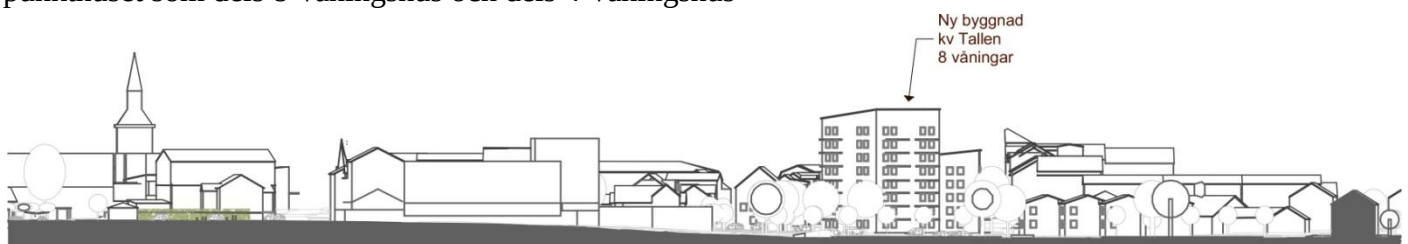


Illustration som visar området från nordväst med förslag till åtgärder.

Bebyggelse

Hur kan en förtätning av bebyggelsen se ut?

Enligt kommunens övergripande styrdokument ska byggnation i de centrala delarna av tätorten prioriteras, främst inom en radie av 600 m från järnvägsstationen. Vi bygger då vidare på kvarterstaden med byggnader utefter gatorna och gemensamma uterum med mindre parkeringsplatser för de boende på gårdarna. Men vid Parken och det nya torget kan ytterligare ett högre bostadshus i form av "hus i park" komplettera det 5-våningshus som idag byggs på Linden 1. Se även bil. 1 som visar en volymsstudie för punkthuset som dels 8-våningshus och dels 4-våningshus



Parken

Stadsparken kan succesivt utvecklas till en lek- och mötesplats, inte bara för de minsta

Med närhet till skolor, idrottsanläggningar, ny planerad torgplats och en tätare stad med fler bostäder finns underlag för att den centrala och östra delen av parken efterhand rustas upp och utnyttjas till lek- och rörelseplats för skola och föreningsliv. Vi tar på det viset vara på de möjligheter som finns när vi nu har tillgång till denna stora gröna plats mitt i tätorten. Storleken gör att tex beachvolley, utegym och boule på ett bra sätt kan komplettera den nuvarande lekplatsen och fungera för möten, idrott och lek.

3. Vision för två prioriterade områden

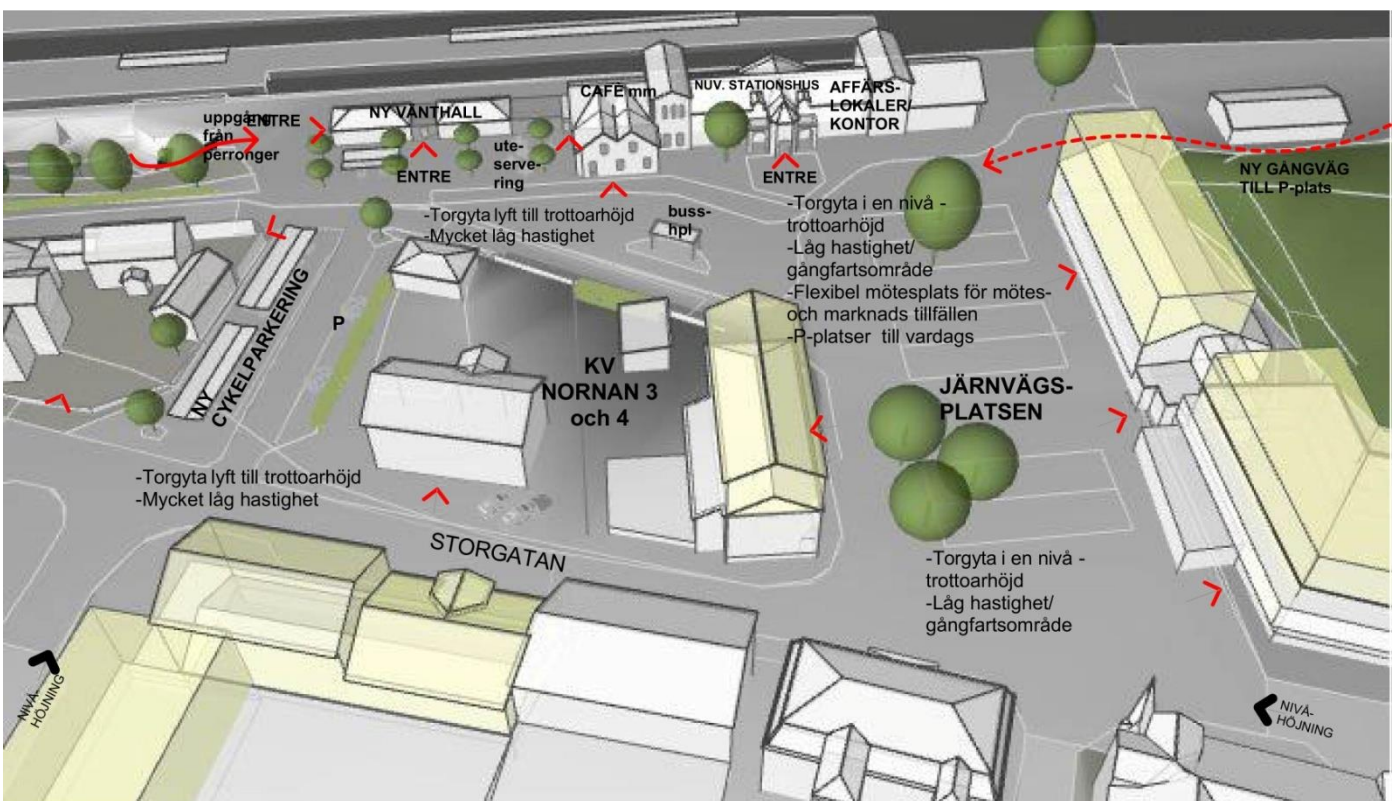
Stationsområdet, skiss till åtgärder nov 2016

Södra uppgången från järnvägsstationens perronger är en allt viktigare entré till Herrljunga tätort. I en första etapp kommer man att behöva lägga speciell omsorg på utformningen av platsen närmast uppgången i samband med ombyggnaden av stationshuset. Ombyggnaden kommer att ge en ny vänthall i direkt anslutning till perronguppgången och nya entreer som ger nya förutsättningar för främst cykel- och gångtrafik. En uteservering blir ett positivt tillskott till utemiljön i ett fint skyddat läge i sydväst. Entreer och uteservering gör det nödvändigt att hitta en ny placering av ca 80 p-platser för cyklar. Se föreslaget läge nedan som ligger nära perrongerna på en yta som idag används som parkering för bilar.

Ny gångväg längs spåret mot öster till p-plats ger nya parkeringsmöjligheter

Järnvägsplatsen byggs om till flexibel och användbar allmän plats för marknadsdagar och festliga tillfällen, och P-platser till vardags. Den nuvarande bilgatan/torget runt hela kv Nornan 3 och 4 lyfts till trottoarnivå och blir gångfartsområde med gemensam yta för bilar, cyklar och gående och maxfart 10-15 km/tim. Om man som biltrafikanter kommer längs Storgatan kör man upp på denna torgytan och saktar ner. Liknande lösning föreslås också på Storgatan vid Torget framför kommunhuset

Byggrätter utökas så att det blir möjligt att bygga tätare och på vissa fastigheter också högre än idag. De svagt gulmarkerade volymerna i illustrationen nedan är tänkta att ge möjligheter till byggrätter i 4 våningar :



Skissillustration över stationsområdet sett från söder. Illustrationer i bilaga 1 visar också området som det ser ut i dag.

Gällande detaljplaner för området antogs 990427,960528, 840217 och 810422 och tillåter bebyggelse i 2 och 3 plan och längs Storgatan 3 plan för bostäd, kontor, handel och järnvägsändamål. En byggnad längs Storgatan vid Järnvägsplatsen har ett byggnadskulturskydd i form av litet q. Den allmänna platsmarken är definierad för olika trafikslag och bestämd till lokalgata, parkering, gc-väg, cykelparkering, plantering och trädplantering. Trafikverket äger mark som berörs av deras verksamhet kring järnvägen, i övrigt äger Herrljunga kommun all allmän platsmark i området och stationshuset. Kvartersmarken i övrigt är privat.

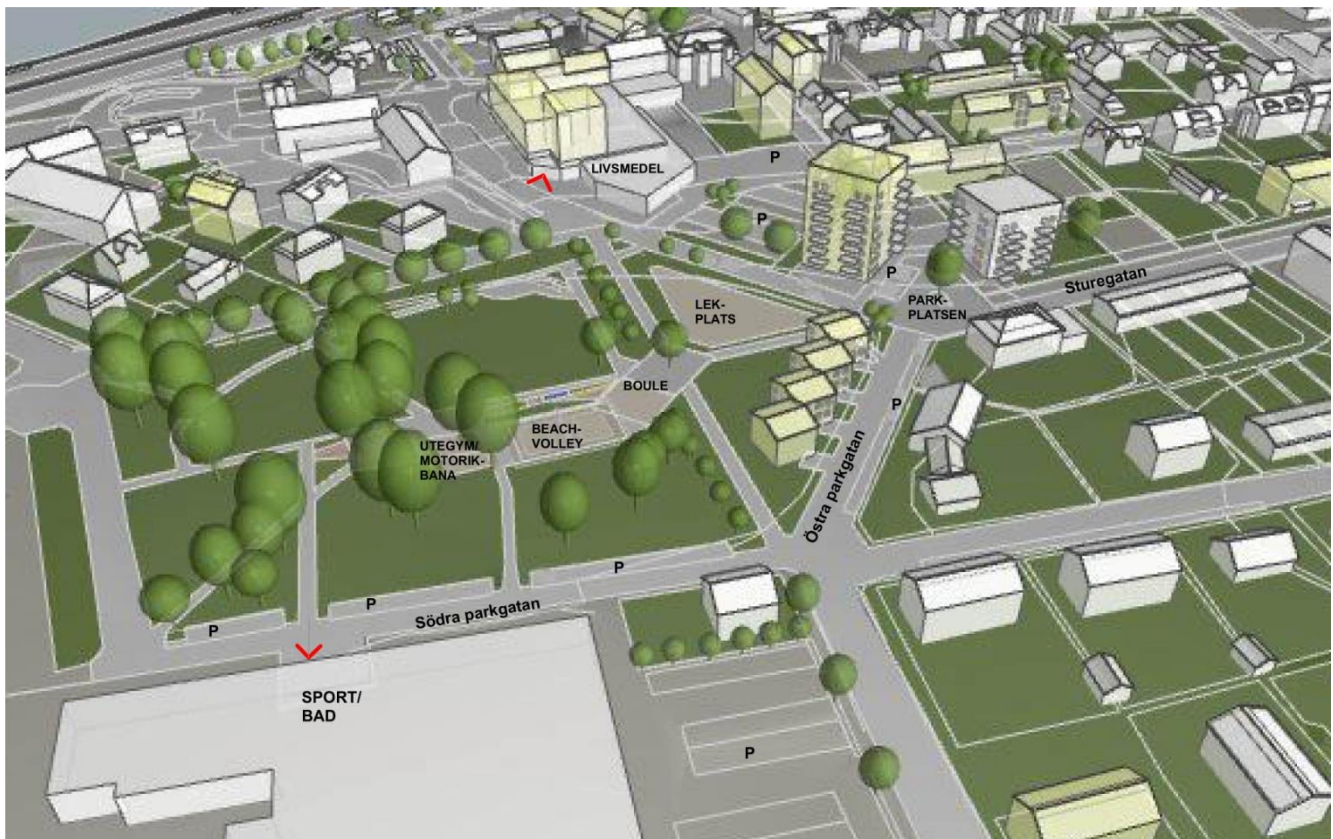
Öster om Parken skiss nov 2016

Vi föreslår förtätning med byggnader som formar och kompletterar gaturummet som i dessa delar upplevs som trasigt och övergivet. Vi bygger då vidare på kvartersstaden, med en skala som tillåter någon eller ett par våningar mer än dagens bebyggelse, och med en form som ger möjligheter till gemensamma uteplatser på gårdarna.

Intill Parken och det nya torget kan ytterligare ett högt bostadshus i form av "hus i park" komplettera det 5-våningshus som idag byggs på Linden 1. Här kan man ta vara på att det fria läget mot parken ger förutsättningar för att ytterligare ett punkthus kan fungera bra i stadsbilden. Punkthusets höjd studeras vidare i illustrationer i bilaga 1 som visar hur olika våningshöjder kan upplevas i stadsbilden. Det behövs läggas extra omsorg på att skalan och rumsligheter kring byggnaderna fungerar bra, liksom utförandet av trafik/parkering, men också detaljer som ytskikt och belysning är viktiga för att slutresultatet ska bli bra. Målsättningen är att de 2 högre punkthusen ska rama in en torgplats som genom stor omsorg i utförandet kan jämföras med de befintliga torgen vid stationen och kommunhuset, och på det viset ge en antydan om att centrum breddats söderut.

Parken byggs successivt om till en plats för rörelse och möten och i kontakt med idrottshuset och skolan.

Nya parkeringsplatser kommer att anordnas i anslutning till bad- och idrottshall och ett möjligt läge för återvinningsstationen kan vara utefter Östra Parkgatan men närmare Ringleden. **Träd planteras** utefter gatan för att ge denna viktiga entre till centrum ett lyft.



Skissillustration över Stadsparkområdet sett från sydväst. Illustrationer i bilaga 1 visar även området som det ser ut i dag.

Gällande Detaljplaner för området antogs 20140617, 980428, 840217, 451231 och 180222, och tillåter bebyggelse i 1-5 våningar och medger park, handel, skola, idrott och bostäder



Utbyggnad av Bowlinghallen i Mörlanda

Sammanfattning

En hemställan om utbyggnad av Bowlinghallen i Mörlanda har inkommit från Mörlanda BS, Annelunds BK samt BK Veteranerna.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

Hemställan om utbyggnad av Bowlinghallen i Mörlanda, 2016-12-27

Förslag till beslut

Förvaltningen ges i uppdrag att utreda möjligheten till utbyggnad av Bowlinghallen i Mörlanda, i enlighet med föreningarnas önskemål.

Börje Aronsson

Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh

V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet

Ärende 13

HERRLJUNGA KOMMUN TEKNISKA KONTORET	
2016-12-27	
Dnr. TK 348/2016	Titel 387

Herrljunga kommun, Tekniska nämnden.

Undertecknade föreningar hemställer med denna skrivelse att kommunen genomför en utbyggnad av befintlig bowlinghall i Mörlanda Sportcenter.

Utbyggnaden innebär en breddning av lågdelen i sporthallen mot parkeringen med ca 41x8,5 m eller ca 350 kvm.

Utbyggnaden innebär att hallen kommer att rymma 8 st banor mot nuvarande 4 st.

Nuvarande hall täcker inte dagens behov och alla som vill spela får inte plats. Ex kan MBS och ABK inte förlägga kval eller slutspel i hallen då detta kräver 8 banor.

Veteranbowlarna ökar i antal varje år och har fullbelagt dagtid minst 2 dagar i veckan.

Det är också mycket barn och ungdom som provar bowling och det är redan i dag en samlingsplats de yngre. Vid en utbyggnad passar det utmärkt med en del som fritidsgård.

Den nya plastgräsplanen har redan medfört intresse för träningsläger här, och en utbyggnad skulle öka möjligheten för sådana aktiviteter med t ex matservering etc.

En annan positiv effekt är att det skulle komma företag och andra grupper från kranskommunerna för events på kvällstid.

För tekniska uppgifter, ritning, kalkyl etc kontakta Kjell Olofsson 070-572 18 22.

kjellolofsson@outlook.com

Vi är övertygade om att det blir ett lyft för hela kommunen och särskilt Gäsene, med ett mer komplett Sportcenter, och hoppas på ett positivt bemötande och en snabb handläggning.

Mörlanda BS



Annelunds BK



BK Veteranerna





Utredning hastighetsbegränsning på Horsbyvägen

Sammanfattning

Bildningsnämnden har efterfrågat en hastighetsbegränsning på Horsbyvägen, utanför Horsbyskolan. Innan beslutat fattas om lämplig åtgärd behöver frågan utredas ytterligare.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

BN 2016-04-04 § 57 punkt 1

Förslag till beslut

Förvaltningen ges i uppdrag att utreda frågan från Bildningsnämnden.

Börje Aronsson

Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh

V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet



BN § 57

Behov av avlämningsplats för barn/elever och parkeringsplatser vid Horsby förskola/skola samt hastighetsbegränsning förbi området

Sammanfattning

Bildningsnämndens presidium har fört en dialog med Tekniska nämndens presidium om behovet att förbättra säkerhet, trafiksituation och parkeringsmöjligheter vid Horsby förskola/skola. Anledningen är att trafiksituationen vid Horsby förskola/skola bedöms farlig och flera olyckstillbud har förekommit. Sammanfattningsvis kan nämnas ett behov av åtgärder för att förbättra och utöka avlämningsplatser för barn/elever samt att utöka antalet parkeringsplatser för personal och besökande. Behovet innefattar också en hastighetsbegränsning till 30 km/h på ovansidan av Horsby enhet. Även skyltning som tydliggör att tomgångskörning inte är tillåten bör sättas upp vid avlämningsplatserna.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2016-03-23

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-02-04

TN § 112 2015-12-03 Förfrågan från bildningsnämndens presidium avseende Horsbyskolan

Bilaga 1 A *Behov av avlämningsplats för barn/elever samt parkeringsplatser och hastighetsbegränsning*

Bilaga 1 B Ritning Horsby förskole- och skolområde

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Bildningsnämnden överlämnar beställningen i enlighet med bilaga 1A av fler parkeringsplatser samt avlämningsplatser för barn/elever till Tekniska nämnden.
- Bildningsnämnden överlämnar beställningen i enlighet med bilaga 1A av hastighetsbegränsning och farthinder till Tekniska nämnden.
- Bildningsnämnden överlämnar beställningen i enlighet med bilaga 1A av flytt av soprum så att det läggs utanför skolgården.
- Bildningsnämnden överlämnar beställningen i enlighet med bilaga 1A av utökat antal cykelparkeringar.

 | 



Fortsättning § 57

Presidiets förslag till beslut:

- Bildningsnämnden föreslår att hastighetsbegränsning till 30 km/h införs på Horsbyvägen vid Horsbyskolan. Förslaget lämnas över för genomförande till tekniska nämnden.
- Bildningsnämnden föreslår att parkeringen vid Horsbyvägen indelas i två områden. Västra området endast för av- och påstigning och östra området endast för parkering. Trafikflödet in och ut på parkering enkelriktas. Förslaget lämnas över för genomförande till tekniska nämnden.
- Bildningsnämnden efterfrågar kostnadsanalys från tekniska förvaltningen för 50 alternativt 80 parkeringsplatser vid Södergatan.
- Övriga förslag till förändringar hänskjuts till projektering och genomförande av Horsbyenhetens planerade ombyggnad.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om presidiets förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bildningsnämndens beslut

1. Bildningsnämnden föreslår att hastighetsbegränsning till 30 km/h införs på Horsbyvägen vid Horsbyskolan. Förslaget lämnas över för genomförande till tekniska nämnden.
2. Bildningsnämnden föreslår att parkeringen vid Horsbyvägen indelas i två områden. Västra området endast för av- och påstigning och östra området endast för parkering. Trafikflödet in och ut på parkering enkelriktas. Förslaget lämnas över för genomförande till tekniska nämnden.
3. Bildningsnämnden efterfrågar kostnadsanalys från tekniska förvaltningen för 50 alternativt 80 parkeringsplatser vid Södergatan.
4. Övriga förslag till förändringar hänskjuts till projektering och genomförande av Horsbyenhetens planerade ombyggnad.



Utredning gällande ventilation på Altorp och Eggvena skolor

Sammanfattning

Miljöenheten har genomfört tillsyn på kommunens skolor gällande ventilation. Särskilt Altorp och Eggvena skolor har fått flera anmärkningar.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

Skolor – sammanfattning – underlag från Miljöenheten

Förslag till beslut

Förvaltningen ges i uppdrag att utreda ventilationsproblemen på Altorpskolan och återrapportera resultatet till tekniska nämnden.

Börje Aronsson

Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh

V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Handläggaren

Ärende 15

Elevprognos

Skolor

Altorp	Klagomål	Ja	Huvudvärk och trötthet
2016=323	OVK	Godkänd	Saknar en del projekterade flöden. Fel dimensionerad.
2020=330	Upplevelse	Sådär	Kvavt i vissa klassrum (de flesta klrum var tomma eller vädrade)
2026=349	Don	Sådär	Några var lite dammiga
↗	Dimensionering	* > 5-15 pers	För många i varje rum
	Övrigt	Flöden baserade på gamla riktlinjer	
Eggvena	Klagomål	Ja	Huvudvärk, trött, varmt sommar, kallt vinter. Lukt illa i salar ibland
2016=54	OVK	Ej godkänd	FF101 stod still, ska vara åtgärdad
2020=50	Upplevelse	Sådär	Varmt och kvarvt i vissa rum, unket
2026=54	Don	Inte ok	Väldigt smutsiga och vissa stängda och utan filter.
→	Dimensionering	>1-8. Baserad på frånluft. 201 saknar redovisade flöden->Fritids 24 pers för många?	
	Övrigt	Tilluften kommer in ofiltrerad i vissa don. Utgör risk för allergiker och astmatiker	
Horsby	Klagomål	Ja	Varmt och kvavt i Paviljong, Syrenen, musiksal/fritidsdel
2016=335	OVK	Godkänd	
2020=337	Upplevelse	Ok	Lite svalt i vissa rum vid besöket
2026=345	Luftdon	Inte ok	Mycket smutsiga
↗	Dimensionering	> 1-10 pers	Några för många
	Övrigt	Klagomål på temperatur och ventilation i vissa rum	
Mörlanda	Klagomål		Myrstacken känns kvav, det rum som man tycker luften är dålig
2016=128	OVK	Godkänd	
2020=132	Upplevelse	Ok	
2026=115	Don	Ok	
↘	Dimensionering	> 1-5 pers. Problemrum -> Klr 18 (28/21), Klr 20 (23/12), Frit (30/8), Matsal (89/21)	
	Övrigt	Myrstacken har td bredvid fd. Fler personer i klrs än vad som är ok	
Eriksberg	Klagomål	Ja	Trötthet, torra ögon (lärare) huvudvärk, i rum utan frånluft
2016=50	OVK	Godkänd	Behövs fler överluftsdon, saknar ventilation i grprum
2020=63	Upplevelse	Ok	Lite kvavt i de rum som saknar frånluft
2026=62	Luftdon	Sådär	Några var lite dammiga
↗	Dimensionering	<0-6 pers. Grupprummen överbelastas (9/4 och 9/8).	
	Övrigt	2 klassrum behöver fler överluftsdon. Ett grupprum saknar ventilation	
Od	Klagomål		Varmt och kvavt på sommaren i vissa salar enligt ett av barnen
2016=43	OVK	Godkänd	
2020=48	Upplevelse	Ok	
2026=54	Don	Inte ok	Smutsiga
↗	Dimensionering	<6-16 i Gula Huset. >0-? i Vita Huset. VH saknar mätningar i rum 111, 109 och 108	
	Övrigt	Städ är ett större problem. Smutsigt vid besöket, mycket textil, inga rutiner	
Kunskapskällan	Klagomål		Temp i ett rum har varit ganska hög, luften känns kvav.
	OVK	Godkänd	
	Upplevelse	Ok	
	Luftdon	Ok	
	Dimensionering	<1-8. Har problemrum. Matsal (30/12), Grprum 144 (25/15), Aulan (ca 270/190)	
	Övrigt	Några salar ligger lite dåligt till. Aulan och matsalen bland annat.	
Molla	Klagomål		Hög temp i ett grupprum på övervåningen, kan kännas kvav och varm
2016=40	OVK	Godkänd	
2020=34	Upplevelse	Ok	
2026=26	Luftdon	Ok	
↘	Dimensionering	<1-9 pers	
	Övrigt		
Hudene	Klagomål	Nej	
2016=70	OVK	Godkänd	
2020=71	Upplevelse	Ok	
2026=78	Luftdon	Sådär	Vissa var smutsiga
↗	Dimensionering	<0-17 pers	
	Övrigt		

Grön Okej i dagsläget
Orange Bör åtgärdas
Röd Kräver åtgärd

OBS! Bedömningen är gjord efter nuvarande elevsituation
 * > = fler än dimensioneringen tillåter
 < = färre än dimensioneringen tillåter



Utredning gällande ventilation på Altorp och Eggvena skolor

Sammanfattning

Miljöenheten har genomfört tillsyn på kommunens skolor gällande ventilation. Särskilt Altorp och Eggvena skolor har fått flera anmärkningar.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

Skolor – sammanfattning – underlag från Miljöenheten

Förslag till beslut

Förvaltningen ges i uppdrag att utreda ventilationsproblemen på Eggvena skola och återrapporera resultatet till tekniska nämnden.

Börje Aronsson

Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh

V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Handläggaren



Fråga till bildningsnämnden gällande Od skola

Sammanfattning

Tekniska nämnden planerar att genomföra flera reinvesteringar i Od skola de närmaste åren. De planerade reinvesteringarna syftar till att rusta upp ersätta uttjänta byggnadsdelar.

Inför arbetet vill tekniska nämnden fråga bildningsnämnden hur de ser på verksamheten framåt så att högsta möjliga totala nytta kan uppnås. Om bildningsnämnden ser framtida behov av att anpassa lokalerna utifrån verksamhetens behov så bör det planeras tillsammans med det planerade underhållet.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse daterad 2017-01-23

Förslag till beslut

Tekniska nämnden frågar Bildningsnämnden hur de ser på verksamheten i Od skola utifrån lokalplaneringsperspektivet.

Börje Aronsson
Ordf teknisk nämnd

Osborn Eklundh
V ordf teknisk nämnd

Expedieras till: Handläggaren, Bildningsnämnden



Ombudgetering av investeringar 2016-2017

Sammanfattning

För flera investeringsprojekt, som är beslutade om sedan tidigare, behöver investeringsmedel överföras till 2017. Det kan vara projekt som ännu ej är påbörjade eller projekt som inte är avslutade. Kommunfullmäktige beslutar slutligen årligen om ombudgetering av investeringsmedel.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-01-25

Ombudgetering investeringar 2016-12-31 Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Ombudgetering investeringar 2016-12-31 för Tekniska nämnden antas.

Alfred Dubow

Teknisk chef

Expedieras till: Handläggaren

DIARIENUMMER: 2017-
FASTSTÄLLD/INSTANS: 2017-02-02 TN
VERSION: 1
SENAST REVIDERAD: 2017-02-02
GILTIG TILL: -----
DOKUMENTANSVAR: Förvaltningschef

Ombudgetering Investeringar 2016-12-31

Tekniska nämnden



HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Sammanställning	2
Projekt Hagen Etapp 4.....	2
Projekt Hagen tak	2
Projekt Horsby skola/förskola	2
Projekt Tillbyggnad Molla skola	2
Projekt Södra Horsby Etapp 1	3
Projekt Vattenrutschkana.....	3
Projekt Verksamhetsanpassningar.....	3
Projekt Soprum fastigheter	3
Projekt Ventilation gamla sporthallen	3
Projekt Dusch och omklädningsrum gamla sporthallen	3

Sammanställning

Projekt (tkr)	Ursprungs budget 2016	Tillägg/ ombudg 2016	Summa Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse	Äskat
			0		0	
Hagen etapp 4	7510		7510	0	7510	7510
Hagen tak	4000	2440	6440	4094	2346	2346
Horsby skola/förskola		35200	35200	0	35200	35200
Tillbyggnad Molla skola	19939		19939	8943	10996	10996
Södra horsby etapp 1	6019		6019	4776	1243	1243
Vattenrutschkana	800		800	0	800	800
Verksamhetsanpassningar	1000		1000	488	512	200
Soprum fastigheter	200		200	0	200	200
Ventilation g:a sporthallen	250		250	0	250	250
Dusch o omklum g.a sporthallen	500		500	500	500	500
Mindre gatuanläggningar	1000		1000	656	344	300
GC-väg 181/183 söderut	1500	-1000	500	0	500	500
TOTALT	42 718	36 640	78 858	19 457	59 901	59 845

Projekt Hagen Etapp 4

Ombyggnad av Hagen Etapp 4, vilket skapar nya platser för särskilt boende

Skäl för ombudgetering

Projektet har inte startat. Avvaktar utflytt av förskoleverksamhet.

Projekt Hagen tak

Utbyte av tak på Hagen

Skäl för ombudgetering

Projektet är påbörjat men inte färdigställt.

Projekt Horsby skola/förskola

Om- och utbyggnad av skola och förskola på Horsby

Skäl för ombudgetering

Projektet är startat men ännu inte belastat med kostnader. Beräknas pågå under flera år.

Projekt Tillbyggnad Molla skola

Om- och utbyggnad av skola och förskola i Molla

Skäl för ombudgetering

Projektet är påbörjat men inte färdigställt.

Projekt Södra Horsby Etapp 1

Exploatering av bostadsområde

Skäl för ombudgetering

Projektet är huvudsakligen färdigställt, men kommer belastas med kostnader även under 2017.

Projekt Vattenrutschkana

Utbyte av vattenrutschkana i simhallen

Skäl för ombudgetering

Projektet är inte påbörjat. Projektering pågår.

Projekt Verksamhetsanpassningar

Mindre anpassningar av lokaler, som beställts av verksamheten

Skäl för ombudgetering

Påbörjade, men ej fakturerade anpassningar.

Projekt Soprum fastigheter

Ombyggnad av soprum

Skäl för ombudgetering

Projektet är inte påbörjat. Projektering pågår.

Projekt Ventilation gamla sporthallen

Upprustning av ventilation i gamla sporthallen

Skäl för ombudgetering

Projektet är inte påbörjat. Projektering pågår.

Projekt Dusch och omklädningsrum gamla sporthallen

Upprustning av dusch och omklädningsrum i gamla sporthallen

Skäl för ombudgetering

Projektet är inte påbörjat. Projektering pågår.

Projekt Mindre gatuanläggningar

Mindre anläggningar inom området gata, park, mark.

Skäl för ombudgetering

Projekt som är påbörjade med ej avslutade samt ej fakturerade projekt.

Projekt GC-väg 181/183 söderut

Ursprungligen medfinansiering GC-väg. Omdisponerat till ombyggnad kök och fastighet

Skäl för ombudgetering

Beslutade men ej färdigställda projekt.



Plan för reinvesteringar i kommunens fastigheter 2017

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har beslutat att avsätta 6 400 tkr i investeringsbudget för reinvesteringar i kommunens fastigheter. Planen för reinvesteringar baseras på det underhållsbehov som finns i fastigheterna, för de delar som kan redovisas som investeringar. Som reinvestering räknas ersättning för tidigare byggnadsdelar som är uttjänta. Anpassningar eller förändringar som önskas av verksamheten, så som ombyggnationer eller utbyggnader, ingår inte.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2017-01-25

Plan för reinvesteringar i kommunens fastigheter 2017

Förslag till beslut

Plan för reinvesteringar i kommunens fastigheter 2017 antas.

Alfred Dubow
Teknisk chef

Expedieras till: Handläggaren

Ärende 19

2017				
Undrhåll/investering	Kostnad	Info	Beslut KF	
Verksamhetsanpassningar	1 000 000	inv	ok	
Altorpshallen				
Duschar och omklädningsrum	1 500 000	reinv		
Fönster	300 000	reinv		
Altorp				
Stambyte	1 000 000	reinv		
Horsbyskolan				
Tak	3 000 000	reinv		
Hudene				
Yttre målning av fasad	1 000 000	reinv		
Hagen				
Solceller	2 000 000	inv	ok	
Byte av maskiner i kök	300 000	reinv		
Mörlanda				
Målning skärmtak	100 000	reinv		
Gäsenegården				
Stambyte	500 000	reinv		
Säkerhetsförebyggande åtgärder	1 000 000	inv	ok	
Fastighetsskötsel				
Maskiner fastighetsskötsel	200 000	inv	ok	
Eggvena				
Soprum	200 000	inv	flyttas med från 2016	
Gamla sporthallen				
Ventilation	250 000	reinv	flyttas med från 2016	
Duschar och omklädningsrum	500 000	reinv	flyttas med från 2016	
Hagen				
Tak	4 000 000	reinv	flyttas med från 2016	
Summa	16 850 000			

Herrljunga kommun

BESLUTSUNDERLAG

**Granskning av beslutsunderlag större
investeringar på uppdrag av
kommunrevisionen**

Dec 2016

Sven-Olof Ludvigsson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	sid. 2
Bakgrund	sid. 3
Uppdrag -- Revisionsfråga	sid. 3
Granskning, tillvägagångssätt	sid. 3
Organisation	sid. 3
Granskade objekt	sid. 3
Hagen etapp 2	
Konstgräsplan Annelund	
Modulbyggnad, ensamkommande barn	
Ugglan 3	
Molla förskola, skola och kök	
Om- och tillbyggnad Horsbyskolan/ Horsbygården	
Svar på revisionsfrågan	sid 7

Sammanfattning

Tekniska nämnden ansvarar för verksamhetsområdet kommunala fastigheter. *Det innebär bl.a. ansvar för ny- om- och tillbyggnad av kommunens fastigheter. Att utföra projektering, upphandling och genomförande är således tekniska nämndens ansvar.*

Uppdrag gällande de sex granskade investeringobjekten har givits till och av olika nämnder eller förvaltningar. *Beslutsgången är rörig och överensstämmer inte med ansvarsfördelningen i kommunens reglementen.*

Tekniska nämnden har t.ex. inte handlagt något av investeringsprojekten.

Tekniska nämnden i Herrljunga kommun har delegerat stora delar av beslutanderätten inom verksamhetsområdet fastigheter till tekniske chefen.

Tekniska förvaltningen har tagit emot uppdrag från andra nämnder gällande investeringar utan att det dessförinnan varit föremål för behandling i tekniska nämnden. *Delegationsbesluten har enligt uppgift redovisats i nämnden.*

Tekniska nämnden har inget beslutsunderlag när det gäller de granskade objekten.

Beslutsunderlag som följt investeringsprojektet i övriga nämnder och styrelse har granskats översiktligt. Projekten är med något undantag bra beskrivna men det saknas som regel tidplan, hur drift- och kapitalkostnad samt internhyran påverkas.

Tekniska nämnden har inte tagit sitt fulla ansvar för investeringar i de kommunala fastigheterna. Beslutsunderlag för större investeringar saknas hos nämnden.

Bakgrund

Kommunens revisorer skriver att

”Herrljunga står inför omfattande investeringar avseende förskolor, skolor, äldreboende och fritidsanläggningar.

Inte sällan visar det sig i samband med slutavräkningen att faktiska kostnader relativt beräknad kostnad påvisar betydande avvikelser. Korrekta och genomarbetade beslutsunderlag skapar trygghet för såväl beslutsfattare som verksamhetsansvariga. Betydande avvikelser kan påverka den kommunala ekonomin på ett övergripande plan”.

Kommunens revisorer har i sin riskbedömning funnit det angeläget att granska beslutsunderlagets utformning och innehåll i samband med större investeringar.

Uppdrag—Revisionsfråga

Granskning av tekniska nämndens arbete med beslutsunderlag vid större investeringar.

Är beslutsunderlagen ändamålsenliga, tydliga och enhetliga?

Granskning/ tillvägagångssätt.

Vid min granskning har jag informerats och fått underlag av tekniske chefen(Tch). Jag har bl.a.tagit del av kommunala reglementen och sammanträdesprotokoll, beslutsunderlag, tekniska förvaltningens organisation, delegationsordning, investeringsbudget m.m.

Jag har samtalat med tekniska nämndens presidie.

Organisation

Tekniska nämnden ansvarar för verksamhetsområdet fastigheter. Nämnden ”ansvarar för projektering, upphandling och genomförande av fastigheter och anläggningar i samband med beslutade investeringar”.

Den nämnd eller styrelse i Herrljunga kommun som har ansvar för en verksamhet och har behov av förändring av sitt lokalbehov äskar normalt sett medel i investeringsbudgeten.

Lokalbehovet har dessförinnan, numera, varit föremål för behandling i Lokalbehovsgruppen. Projektdirektiv enligt en särskild mall upprättas av nämnden som då kallas ”Beställare”. Från och med 2016 skall en investeringsbegäran, också enligt särskild mall, medfölja projektet i budgetprocessen till kommunfullmäktige.

Tekniska nämnden har delegerat upphandling/inköp/avtal och lokalplanering/ lokalanvändning till Tekniske chefen som i sin tur vidaredelegerat en del av beslutanderätten.

Innan ett projekt över 3 milj får påbörjas skall KFgodkänna igångsättning av projektet.

Kommentar

Eftersom tekniska nämnden är ansvarig för fastigheter och lokaler för verksamheternas behov bör också Tekniska nämnden begära de medel som behövs för att genomföra erforderliga investeringar i fastigheter—ingen annan. Tekniska nämnden bör slutredovisa genomförd investering till kommunfullmäktige.

Granskade objekt

Sex investeringsobjekt har valts ut. Det är fem byggprojekt varav tre har slutredovisats och två är pågående samt ett avslutat anläggningsprojekt.

Hagens Demensboende etapp2

Fem miljoner avsattes för ombyggnad av omsorgsboendet Hagen enligt investeringsplan för 2013. Därefter har förslag till renovering med planlösning på vård- och omsorgsboendet Hagen tagits fram och kostnadsberäknats till 7 320 tkr.

Medel om 7 510 tkr har avsatts för ändamålet i investeringsbudgeten för 2014. Socialnämnden (SN) har uppdragit åt ”Tekniska nämnden att efter beviljat startbeslut i kommunfullmäktige starta ombyggnad av Hagen etapp 2 för genomförande snarast”.

Socialförvaltningen(SF) har 2013-02 upprättat projektdirektiv och 2013-04 lämnat uppdrag till Tekniska förvaltningen (TF) att förprojektera Hagen etapp 2.

Kommunfullmäktige (KF) beslutar 2014-02-25 efter förslag från kommunstyrelsen (KS) ”Startbeslut för en investering om 7 510 tkr för ombyggnad av Hagen etapp 2 beviljas”.

Av KS protokoll framgår att beslutsunderlaget varit

- Presidieskrivelse i ärendet daterad 2014-02-20
- SN § 148/ 2013-12-03
- KF § 152/ 2013-11-05
- Herrljunga kommuns ekonomistyrningsprinciper

Projektet har slutredovisats i både TN och SN. Den totala kostnaden blev 7 475 tkr.

Kommentar

Socialnämnden har 2013-12-03 uppdragit till TN att ”starta ombyggnaden” av Hagen etapp 2. *TN har inte vidtagit några åtgärder med anledning av SN’s uppdrag eller handlagt ärendet. Det finns inget beslutsunderlag hos TN att granska.*

Av SF utsedd projektledare på TF har genomfört SN’s uppdrag.

Av beslutsunderlagen framgår objektet, investeringens omfattning, hur kostnaden beräknats och när projektet skall påbörjas.

Konstgräsplan Annelund

Kommunfullmäktige beslutade 2014-09-02 fastställa ett långsiktigt föreningsstöd för anläggandet av två konstgräsplaner i Herrljunga kommun med ”särskild finansieringsstrategi”.

Så blev det inte.

KS beslutar i aug. 2015 föreslå KF att ”ge Tekniska nämnden i uppdrag att upphandla för anläggande av två konstgräsplaner, en i Mörlanda och en i Herrljunga” samt att ”slutligt beslut fattas av KF efter genomförd upphandling”.

Projektdirektiv dat 2015-09-09 har upprättats av beställaren/ kommunstyrelsen. Uppdraget avser projektering, upphandling och anläggande av konstgräsplan i Annelund.

Projektdirektivet har tagits emot av TF.

KS föreslår KF i jan 2016 att till KS ”avsätts 5,5 mkr 2016 för anläggande av konstgräsplan i Annelund/Mörlanda samt att ”Kommunstyrelsen får i uppdrag att starta projektet anläggande av konstgräsplan i Annelund/Mörlanda”. KF beslutar enl. KS förslag 2016-02-09.

KS beslutsunderlag

*Tjänsteskrivelse dat. 2016-01-11

*Finansieringskalkyl

Projektet har slutredovisats av TF till KS. Den totala kostnaden blev 5 556 938 kr. Erhållna bidrag 963 000 vilket betyder att kommunens nettokostnad blev 4 593 938 kr.

Kommentar

KF har uppdragit till TN att upphandla o.s.v. enligt ovan. *TN har inte vidtagit några åtgärder med anledning av KF's uppdrag eller handlagt ärendet. Det finns inget beslutsunderlag hos TN att granska. Av KS utsedd projektledare på TF har genomfört KS uppdrag.*

Av KS beslutsunderlag framgår vilket objekt som avses, investeringens omfattning, hur kostnaden beräknats, avskrivningstid, när projektet skall vara klart att tas i bruk.

Modulbyggnad för ensamkommande flyktingbarn

Socialnämnden har 2015-02-03 beslutat att "tillfälligt boende för ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd lokaliseras på tomten del av Herrljunga 6:3, kvarteret Lyckan i form av en modulbyggnad". SN uppdrar vidare "åt tekniska förvaltningen att snarast påbörja processen för byggnation och upphandling av tillfälligt boende för ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd". SN begär samtidigt "investeringsmedel för etablerings- och markkostnader för boendet motsvarande 3 mkr från kommunfullmäktige".

KS beslutar efter förslag från SN att för tillfälligt boende för ensamkommande flyktingbarn i en hyrd byggnad, föreslå KF anslå 2 200 tkr för etablering och nytt tak till byggnaden. Det blir också fullmäktiges beslut

KS beslutsunderlag

*Tjänsteskrivelse i ärendet dat 2015-03-02

* Socialnämnden §12/2015-02-03

Projektet har slutredovisats i TN. Redovisad kostnad i slutrapporten är 1 709 tkr.

Kommentar

SN har lämnat uppdrag till TF. I projektdirektiv utfärdade av SF anges att uppdraget omfattar upphandling, utreda lämplig plats och färdigställa byggnad och utemiljö. Uppdraget till TF har inte behandlats i TN. TN har inte handlagt ärendet. Det finns inget beslutsunderlag hos TN att granska.

Av beslutsunderlaget i SN och KS framgår vilket objekt som avses, vad investeringen omfattar, hur kostnaderna beräknats. Projektet blev ca: 25% billigare än beräknat.

Utbyggnad av Ugglans förskola, Ugglan 3

I sept. 2012 har en "investeringsbegäran" upprättats gällande "Förskolan Ugglan". Där redovisas en totalkostnad om ca:7 milj kr. Av investeringsbegäran framgår hur lokalhyran påverkas efter genomförd investering m.m.

Utbildningsnämnden (UN) har 2013-03-18 beslutat ge "Tekniska nämnden i uppdrag att starta förskolebyggnationen på Ugglan för genomförande snarast".

KS beslutar 2013-05-06 att föreslå KF "startbeslut för en investering på 6 milj. kronor avseende byggnation av Ugglans förskola beviljas". KF har 2013-06-18 beslutat bevilja igångsättning i "enlighet investeringen".

KS beslutsunderlag

*Begäran om startbeslut 2013-02 28

* UN §28, 2013-03-18

Projektet har slutredovisats i TN och UN. Slutlig kostnad blev 5 974 232 kr.

Kommentar

UN har gett TN i uppdrag att genomföra utbyggnaden av Ugglans förskola. *TN har inte*

handlagt ärendet. Det finns inget beslutsunderlag hos TN att granska. TF har genomfört uppdraget. TN har tagit emot en slutrapport.

Av beslutsunderlaget i UN och KS framgår vilket objekt som avses, vad investeringen omfattar, hur kostnaden beräknats, kapitalkostnad, förändrad driftkostnad och ny internhyra.

Molla förskola, skola och kök

Projektet är pågående.

I nov 2014 lämnar utbildningsförvaltningen(UF) ett "Uppdrag om förprojektering till Tekniska förvaltningen" gällande "Molla förskola, skola F-6, fritidhem och kök/matsal".

Bildningsförvaltningen(BF) har 2015-02-16 upprättat en investeringsbeskrivning "Molla förskola/skola/kök och matsal". Investeringen är på 16 100 tkr—19 300 tkr.

Kostnads kalkyl dat 2015-06-08 som baseras på förstudie dat 2015-05-25 visar ett investeringsbehov på 21, 2 Mkr exkl. ett antal angivna åtgärder.

KS har 2015-10-19 beslutat föreslå KF "att ge bildningsnämnden i uppdrag att starta projektet om- och tillbyggnad av Molla enhet". Vidare beslutar KS föreslå KF "att bildningsnämndens investeringsbudget utökas med 2,4 miljoner kronor år 2016 samt "att investeringsbeloppet för Molla enhet, inklusive utemiljö, uppgå till max 20 miljoner kronor".

KS beslutar också "att ärendet till KF ska kompletteras med underlag om kapitalkostnaderna för den totala investeringen och den ekonomiska kostnadsberäkningen som gjorts till förstudien". KF har 2015 11-10 beslutat enligt KS förslag.

Projektdirektiv utfärdas 2015-12-09 av BF där det anges en investeringsram på 20 mkr vilket också skall inkludera utemiljön.

Kommunstyrelsens beslutsunderlag

*Uppdrag om förprojekteing

* Förstudie Molla enhet

* Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2015-09-16

* Bildningsnämnden § 151/ 2015-10-05

* Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2015-10-13

Kommentar

UN har fått i uppdrag att starta projektet om- och tillbyggnad av Molla enhet. BF har utsett projektledare inom TF. TN har inte handlagt ärendet. Det finns inget beslutsunderlag hos TN att granska. Projektet är pågående.

Av beslutsunderlaget i UN och KS framgår vilket objekt som avses, vad investeringen omfattar(ungefär), hur kostnaden beräknats, avskrivningstid, kapitalkostnad och tidplan.

Om-och tillbyggnad Horsbyskolan/Horsbygården

I mars 2015 redovisades förstudien Horsbyskolan & Horsbygården." Kostnaden för att genomföra ombyggnationen enligt förstudien skattades till ca: 140 milj".

Uppdrag om förprojektering har lämnats av BF till TF i april 2015 gällande "komplettering av Horsby förskola kök/matsal samt skola avseende vägar och endast mottagningskök med matlagning i nuvarande kök på Altorpskolan".

KF fastställde i nov. 2015 investeringsbudget för 2016-2018. "Utredningar och ny information medför ett behov av att ompröva tidigare beslut". Förslaget innebär att investeringsmedel för 2016 utökas med 33 000 tkr för Horsby skola/ förskola.

KS föreslår KF 2016-03-21 att "Investeringsbudgeten 2016 utökas med 33 000 tkr för Horsby skola/förskola. Så blev också KF's beslut i april 2016.

BF har 2016-04-21 upprättat projektdirektiv ” projektuppdrag för projekt Om- och tillbyggnad Horsbyskolan/Horsbygården”.

Bildningsnämnden(BN) tog i maj ”startbeslut för att inleda om- och tillbyggnad av förskola och skola vid Horsby enligt projektdirektivet”. Samtidigt beslutar BN att föreslå TN att ”inkludera föräldraföreningen i referensgruppen för projektet”.

Kommunstyrelsens beslutsunderlag

*Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2016-03-03

*Powerpoint Modul vs permanent lösning

*Planskiss Horsbyområdet

Kommentar

BN har tagit startbeslutet. *TN har inte handlagt projektet. Det finns därför inget beslutsunderlag hos TN att granska.* TN har dock tagit ställning till BN's begäran gällande referensgruppen. *BN har utsett projektledare inom TF.* Projektet är pågående.

Av beslutsunderlaget i BN och KS framgår vilket objekt som avses, vad investeringen omfattar.

Revisionsfråga:

Är beslutsunderlagen ändamålsenliga, tydliga och enhetliga?

Svar:NEJ. Beslutsunderlag saknas i Tekniska nämnden.

I KS beslutsunderlag saknas i flertalet granskade objekt hur investeringen påverkar drift-och kapitalkostnaderna samt när investeringen skall genomföras.